

บทที่ 10 ประเด็นอื่นๆ ในการเจรจา

ในการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและไทย มีแนวโน้มว่าจะมีประเด็นเจรจาอื่นๆ เพิ่มเติมนอกจากประเด็นที่ได้ศึกษาไปในบทต่างๆ ที่ผ่านมา โดยประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

10.1 การค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน

สหภาพยุโรปมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนทั่วโลกตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ที่มุ่งเน้นให้เกิดการดูแลอย่างครอบคลุมในทุกด้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในวาระการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่ โดยในเรื่องการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Trade and Sustainable Development) นั้น สหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านแรงงาน ในบทนี้จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรป ดังนี้

10.1.1 เปรียบเทียบความตกลงด้านการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหภาพยุโรปกับประเทศคู่สัญญา

จากการทบทวนความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศคู่เจรจา 3 ความตกลง ได้สรุปประเด็นสำคัญภายใต้หัวข้อต่างๆ ดังตารางที่ 146 ซึ่งได้แก่ สิทธิและการคุ้มครองแรงงาน ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนด้านพลังงาน และความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (CSR) ประเด็นเหล่านี้แสดงให้เห็นท่าทีของสหภาพยุโรปในการเจรจาความตกลงฯ ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาความพร้อมของไทยในการดำเนินการตามข้อเรียกร้องเหล่านี้ เพื่อกำหนดท่าทีในการเจรจาของไทยต่อไป

ตารางที่ 146 สรุปเนื้อหาและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการด้านการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้ FTA ที่ EU ได้ทำกับประเทศอื่น

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เม็กซิโก
Right to regulate and levels of protection	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้สามารถกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบาย ลำดับความสำคัญในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเองได้ ● ให้กำหนดระดับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานให้เหมาะสม โดยยังสอดคล้องกับมาตรฐานหรือข้อตกลงระดับนานาชาติที่ไดลงนาม ● ตกลงจะปรับปรุงให้มั่นใจว่ากฎหมายของประเทศให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานในระดับสูง ● ไม่ลดหย่อนมาตรฐานการคุ้มครองที่ทำได้/ ไม่ละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย/ ไม่ดำเนินการหรือดำเนินการใดๆ ที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน ● ไม่ใช่ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมและแรงงานเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้กำหนดระดับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานให้เหมาะสม โดยยังสอดคล้องกับมาตรฐานหรือข้อตกลงระดับนานาชาติที่ไดลงนาม ● ตกลงจะปรับปรุงให้มั่นใจว่ากฎหมายของประเทศให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานในระดับสูง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้กำหนดระดับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานให้เหมาะสม โดยยังสอดคล้องกับมาตรฐานหรือข้อตกลงระดับนานาชาติที่ไดลงนาม ● ตกลงจะปรับปรุงให้มั่นใจว่ากฎหมายของประเทศให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานในระดับสูง ● ไม่ลดหย่อนมาตรฐานการคุ้มครองที่ทำได้/ ไม่ละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย/ ไม่ดำเนินการหรือดำเนินการใดๆ ที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน ● ไม่ใช่ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมและแรงงานเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้า
Transparency	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนา/การออกกฎหมาย/การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานที่ส่งผลต่อการค้าและการลงทุน หรือมาตรการด้านการค้าและการลงทุนที่ส่งผลต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงาน ต้องทำด้วยความโปร่งใส สร้างการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนา/การออกกฎหมาย/การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานที่ส่งผลต่อการค้าและการลงทุน หรือมาตรการด้านการค้าและการลงทุนที่ส่งผลต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงาน ต้องทำด้วยความโปร่งใส สร้างการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนา/การออกกฎหมาย/การปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงานที่ส่งผลต่อการค้าและการลงทุน หรือมาตรการด้านการค้าและการลงทุนที่ส่งผลต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและแรงงาน ต้องทำด้วยความโปร่งใส สร้างการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
<p>Multilateral Labour Standards and Agreements</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ตกลงที่จะเคารพ ส่งเสริม และนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตามปฏิญญาของ ILO เกี่ยวกับหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> ○ เสรีภาพในการสมาคมและการรับรองอย่างมีประสิทธิภาพของสิทธิในการรวมตัวเจรจาต่อรอง ○ ต้องกำจัดการบังคับใช้แรงงานทุกรูปแบบ ○ กำจัดการใช้แรงงานเด็ก ○ กำจัดการกีดกันและเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ● トラバドที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ให้พยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อจะให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO ● ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามในการให้สัตยาบัน ● ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามในการให้สัตยาบัน ● ยอมรับว่าการละเมิดหลักการพื้นฐานและสิทธิในการทำงาน ไม่สามารถให้เกิดขึ้นได้ หรือไม่ควรถูกใช้เป็นข้อได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ที่ชอบธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตกลงที่จะเคารพ ส่งเสริม และนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตามปฏิญญาของ ILO เกี่ยวกับหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> ○ เสรีภาพในการสมาคมและการรับรองอย่างมีประสิทธิภาพของสิทธิในการรวมตัวเจรจาต่อรอง ○ ต้องกำจัดการบังคับใช้แรงงานทุกรูปแบบ ○ กำจัดการใช้แรงงานเด็ก ○ กำจัดการกีดกันและเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ● トラバドที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ให้พยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อจะให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO ● ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามในการให้สัตยาบัน ● ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามในการให้สัตยาบัน ● ยอมรับว่าการละเมิดหลักการพื้นฐานและสิทธิในการทำงาน ไม่สามารถให้เกิดขึ้นได้ หรือไม่ควรถูกใช้เป็นข้อได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ที่ชอบธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตกลงที่จะออกกฎหมายที่มีมาตรฐานการคุ้มครองสูง และขณะเดียวกันต้องมีการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ และไม่สูญเสียประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรม ซึ่งในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องให้ความสำคัญกับการปรึกษาหารือระหว่างลูกจ้าง นายจ้าง องค์กรธุรกิจและภาครัฐ ● ตกลงที่จะเคารพ ส่งเสริม และนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตามปฏิญญาของ ILO เกี่ยวกับหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> ○ เสรีภาพในการสมาคมและการรับรองอย่างมีประสิทธิภาพของสิทธิในการรวมตัวเจรจาต่อรอง ○ ต้องกำจัดการบังคับใช้แรงงานทุกรูปแบบ ○ กำจัดการใช้แรงงานเด็ก ○ กำจัดการกีดกันและเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ● トラバドที่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ให้พยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อจะให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO ● ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความพยายามในการให้สัตยาบัน ● ยอมรับว่าการละเมิดหลักการพื้นฐานและสิทธิในการทำงาน ไม่สามารถให้เกิดขึ้นได้ หรือไม่ควร

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโควอร์
<p>Scientific Information</p>	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อจัดทำและดำเนินการที่มุ่งปกป้องสิ่งแวดล้อมหรือสภาพของแรงงานที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่และมาตรฐานระหว่างประเทศแนวทางหรือคำแนะนำที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อเตรียมตัวหรือนำมาตรการใดไปปฏิบัติเพื่อดูแลเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน ที่อาจกระทบต่อการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ต้องคำนึงถึงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลทางเทคนิค มาตรฐาน/แนวทาง/ข้อเสนอแนะในระดับนานาชาติที่มีอยู่ 	<p>ควรถูกใช้เป็นข้อได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ที่ชอบธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> เมื่อมีการจัดตั้งหรือดำเนินการเพื่อปกป้องสภาพแวดล้อมหรือสภาพของแรงงานที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าหรือการลงทุน ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องทำให้มั่นใจว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และทางเทคนิคที่ใช้อยู่นั้นมาจากหน่วยงานด้านเทคนิคและวิทยาศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล แนวทางหรือคำแนะนำที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่หลักฐานทางวิทยาศาสตร์หรือข้อมูลไม่เพียงพอหรือไม่สามารถสรุปได้ และมีความเสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงหรือต่อสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานในอนาคตของตน ภาคีอาจใช้มาตรการตามหลักการป้องกันไว้ก่อน มาตรการดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่และอาจมีการทบทวนเป็นระยะ ภาคีที่ใช้มาตรการนี้จะแสวงหาข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ใหม่หรือเพิ่มเติมที่จำเป็นเพื่อการประเมินที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและจะทบทวนมาตรการตามความเหมาะสม เมื่อมาตรการที่นำมาใช้ตามข้างต้นมีผลกระทบต่อการค้าหรือการลงทุน ภาคีอาจร้องขอให้ภาคีใช้มาตรการเพื่อให้ข้อมูลที่ระบุว่าคุณสมบัติทางวิทยาศาสตร์ไม่

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
			<p>เพียงพอหรือสรุปไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ มาตรการที่นำมาใช้นั้นสอดคล้องกับระดับการคุ้มครองของตนเองและอาจร้องขอให้มีการหารือในคณะอนุกรรมการ TSD</p> <ul style="list-style-type: none"> • มาตรการดังกล่าวจะไม่ถูกนำไปใช้ในลักษณะที่จะเป็นการกีดกันโดยผลการหรือไม่ยุติธรรมหรือเป็นการแอบแฝงข้อจำกัดต่อการค้าระหว่างประเทศ
<p>Multilateral Environmental Agreements</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงคุณค่าของการกำกับดูแลและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และเห็นความจำเป็นของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบายการค้าและสิ่งแวดล้อม • ยืนยันความทุ่มเทในการปฏิบัติ ตามกฎหมายในประเทศและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ลงนามไว้ • แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์และความก้าวหน้าเกี่ยวกับการให้สัตยาบันของข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมแบบพหุภาคี • ไม่มีสิ่งใดในข้อตกลงนี้ที่ขัดขวางไม่ให้ฝ่ายใดรับเอามาหรือดำเนินการต่อไปซึ่งมาตรการตามข้อตกลงสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสมาชิกอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงคุณค่าของการกำกับดูแลและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และเห็นความจำเป็นของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบายการค้าและสิ่งแวดล้อม • นำกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้ ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ • ยืนยันความทุ่มเทในการบรรลุเป้าหมาย UNFCCC และนำแนวปฏิบัติของ UNFCCC, Kyoto Protocol และข้อตกลงปารีส • ไม่มีสิ่งใดในข้อตกลงนี้ที่ขัดขวางไม่ให้ฝ่ายใดรับเอามาหรือดำเนินการต่อไปซึ่งมาตรการตามข้อตกลงสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสมาชิกอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>ตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในสามมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม)</u> • ตระหนักถึงความสำคัญของ United Nations Environment Assembly (UNEA) ของ United Nations Environment Programme (UNEP) เพื่อตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และเห็นความจำเป็นของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบายการค้าและสิ่งแวดล้อม • ยืนยันความทุ่มเทในการปฏิบัติ ตามกฎหมายในประเทศและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ลงนามไว้ • แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์และความก้าวหน้าเกี่ยวกับการให้สัตยาบันของข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมแบบพหุภาคี • <u>ปรึกษาหารือและร่วมมือในประเด็นทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อ</u>

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
			<p><u>ทั้งสองฝ่ายภายใต้บริบทข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมพหุภาคี</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงสิทธิในการอุทธรณ์ในเรื่องมาตรการทางสิ่งแวดล้อม • ไม่มีสิ่งใดในข้อตกลงนี้ที่ขัดขวางไม่ให้ฝ่ายใดรับเอามาหรือดำเนินการต่อไปซึ่งมาตรการตามข้อตกลงสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นสมาชิกอยู่
Climate Change	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงความสำคัญของการพยายามให้บรรลุเป้าหมายของ UNFCCC • นำแนวทางจาก UNFCCC และ Paris Agreement ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ • ส่งเสริมการค้าที่มีผลช่วยลดก๊าซเรือนกระจกและทำให้เกิดการปรับตัวรองรับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ • ตระหนักถึงบทบาทของนโยบายในประเทศที่มีต่อการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต้องมีการปรึกษา แบ่งปันข้อมูล และประสบการณ์ระหว่างกัน ในเรื่อง <ul style="list-style-type: none"> ○ แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด บทเรียนในการกำหนดราคาคาร์บอน ทั้งเรื่องการออกแบบกลไก การดำเนินการ และการนำไปปฏิบัติ ○ การส่งเสริมตลาดคาร์บอนในประเทศและนานาชาติ ○ การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • คู่ภาคียืนยันความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายสูงสุดของกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “UNFCCC”) และเพื่อดำเนินการตาม UNFCCC พิธีสารเกียวโต และข้อตกลงปารีส อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการและข้อกำหนดของ UNFCCC • ภาคีมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความตกลงพหุภาคีภายใต้กฎเกณฑ์ภายใต้ UNFCCC ในการตัดสินใจที่ตกลงร่วมกันของ UNFCCC และเพื่อสนับสนุนความพยายามในการพัฒนาข้อตกลงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศหลังปี 2563 ภายใต้ UNFCCC • คู่ภาคีตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันในด้านที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือด้านการค้าที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงวิธีการแก้ไขผลกระทบของการค้าต่อสภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักถึงความสำคัญของการพยายามให้บรรลุเป้าหมายของ UNFCCC • นำแนวทางจาก UNFCCC และ Paris Agreement ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ • ส่งเสริมการค้าที่มีผลช่วยลดก๊าซเรือนกระจกและทำให้เกิดการปรับตัวรองรับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ • <u>ร่วมมือในทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ</u>

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
		<p>ภูมิอากาศ วิธีการส่งเสริมเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	
<p>Biological Diversity</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามกรอบ CBD, CITES, และเครื่องมือที่มีในระดับนานาชาติ ● <u>ตระหนักถึงสิทธิของรัฐเหนือทรัพยากรธรรมชาติที่ตนมีและมีอำนาจในการกำหนดการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมภายใต้กฎหมายในประเทศ รวมทั้งต้องพยายามสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมเพื่อการใช้อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของ CBD</u> ● แต่ละฝ่ายควรจะ <ul style="list-style-type: none"> ○ ส่งเสริมการค้าที่อนุรักษ์หรือใช้ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ตามกฎหมายในประเทศ ○ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้งานความหลากหลายทางชีวิตที่ยั่งยืน รวมทั้งการเข้าถึงทรัพยากรทางพันธุกรรมและการแบ่งประโยชน์ที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ○ แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์, นโยบาย, แผนกิจกรรม, การรณรงค์ทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่พบข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนตามกรอบ CBD, CITES, International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture, ● แต่ละฝ่ายควรจะ <ul style="list-style-type: none"> ○ ส่งเสริมการใช้ CITES เป็นเครื่องมือครอบคลุมการรวมพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่อยู่ในภาคผนวกของ CITES ○ ดำเนินมาตรการลดการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมายลงให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศลงนาม ○ ส่งเสริมการค้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักที่มีการใช้งานทรัพยากรชีวภาพที่ยั่งยืน ○ ส่งเสริมการแบ่งปันประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ● แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในเรื่องการค้าสินค้าที่ผลิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<p><u>สังคม ที่ช่วยชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ประยุกต์ใช้ นำไปปฏิบัติซึ่งมาตรการที่สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ได้ลงนามไว้ เพื่อลดการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย ○ ยกกระดับความร่วมมือกับคู่เจรจาในการเสนอพันธู์พืชนพันธุ์สัตว์ใหม่ที่จะรวมอยู่ในภาคผนวก 1 และ 2 ของ CITES ○ ร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับโลกกับคู่เจรจา เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ ในระบบนิเวศน์ 		
<p>Forest Management / Trade in Timber and Timber Products</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการบริการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนที่มีต่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ● แต่ละฝ่าย <ul style="list-style-type: none"> ○ ส่งเสริมการค้าผลิตภัณฑ์จากป่าที่บริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน ○ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับคู่เจรจาในเรื่องมาตรการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าและผลิตภัณฑ์จากป่าอย่างยั่งยืน ○ <u>ประยุกต์ใช้มาตรการที่สอดคล้องกับกฎหมายในประเทศและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศเป็นสมาชิก</u> ○ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับคู่เจรจาในเรื่องการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่า 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการบริการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดย <ul style="list-style-type: none"> ○ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับคู่เจรจาในเรื่องมาตรการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าและผลิตภัณฑ์จากป่าอย่างยั่งยืน ○ ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ในระดับโลกและเพื่อแก้ปัญหาการค้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ผิดกฎหมาย ○ <u>ร่วมมือในการส่งเสริมให้นโยบายหรือมาตรการมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาการค้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ผิดกฎหมาย</u> ○ ส่งเสริมการใช้ CITES อย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องเกี่ยวกับพันธุ์ป่าไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และการบริการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยแต่ละฝ่าย <ul style="list-style-type: none"> ○ ส่งเสริมการค้าผลิตภัณฑ์จากป่าที่บริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน ○ <u>ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและคนพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานของผลิตภัณฑ์ป่าไม้และไม้เชิงป่าไม้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตพวกเขาและส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน</u> ○ <u>ออกมาตราการต่อสู้กับการค้าไม้ซุงและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง</u> ● แต่ละฝ่ายควรจะ

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<p>และร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้เกิดการสนับสนุนกันและกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับโลกกับคู่เจรจาในการส่งเสริมการอนุรักษ์และการบริหารจัดการป่าทุกรูปแบบอย่างยั่งยืน 		<ul style="list-style-type: none"> ○ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับคู่เจรจาในเรื่องการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่าและร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้เกิดการสนับสนุนกันและกัน ○ ร่วมมือในระดับภูมิภาคและระดับโลกกับคู่เจรจาในการส่งเสริมการอนุรักษ์และการบริหารจัดการป่าทุกรูปแบบอย่างยั่งยืน

10.1.2 นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการต่างๆ ของสหภาพยุโรปและไทยเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน

สหภาพยุโรปได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ในช่วงที่ผ่าน นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรการของสหภาพยุโรปและไทยในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีดังต่อไปนี้

1) นโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและพลังงาน

สหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกมีแนวทางนโยบายหลักผ่านกระบวนการกำกับดูแลสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศที่สนับสนุนกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และดำเนินการตามข้อผูกพันระหว่างประเทศภายใต้ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งที่ผ่านสหภาพยุโรปได้ให้การสนับสนุนประเทศคู่ค้าในการบรรลุวัตถุประสงค์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามข้อผูกพันภายใต้พันธกรณีการใช้จ่ายงบประมาณที่ร้อยละ 20 ของงบประมาณด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งหมดในช่วง พ.ศ. 2557-2563 ซึ่งในช่วงปี 2557-2560 สหภาพยุโรปมีการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวถึงร้อยละ 19.8 เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับแผนในอนาคต สหภาพยุโรปได้กำหนดกรอบเป้าหมายเชิงนโยบายด้านสภาพภูมิอากาศและพลังงานปี 2573 ในช่วงปี พ.ศ. 2564-2573 สำหรับประเทศสมาชิก¹³¹ ได้แก่

- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 จากระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี 2533 โดยจะต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคอุตสาหกรรมที่อยู่ในโครงการซื้อ-ขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสหภาพยุโรป (European Union Greenhouse Gas Emission Trading Scheme: EU ETS) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 43 (เทียบกับปี 2548) และภาคที่ไม่อยู่ใน EU ETS ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (เทียบกับปี 2548)
- เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 32 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย
- ปรับปรุงการใช้พลังงานให้ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 32.5

โดยประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปจะต้องส่งแผน National Climate and Energy Plans (NECPs) ขั้นสุดท้ายภายในสิ้นปี 2562 ทั้งนี้ กรอบการทำงานดังกล่าวจะช่วยในการขับเคลื่อนสหภาพยุโรปไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ทำให้มลพิษทางอากาศลดลงส่งผลดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างความมั่นคงของแหล่งพลังงาน ลดการพึ่งพาการนำเข้าพลังงาน และการสร้างระบบราคาพลังงานที่ผู้บริโภคทุกคนเข้าถึงได้

¹³¹ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets/2030-targets_en

ไม่เพียงเท่านั้น ที่ผ่านมาสหภาพยุโรปได้จัดตั้งโครงการระดมทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ (LIFE Programme for the Environment and Climate Action) ในปี 2535 ซึ่งจากการระดมทุนในช่วงปี 2557-2563 ส่งผลให้โครงการมีงบประมาณถึง 3.4 พันล้านยูโร

สำหรับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา UNFCCC โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2537 และได้กำหนดเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ อย่างน้อยร้อยละ 20 - 25 ภายในปี 2573¹³² และเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ ในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ภายในปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 18 (ร้อยละของพลังงานขั้นสุดท้าย) และปี 2575 อยู่ที่ร้อยละ 25

2) นโยบายด้านธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

สหภาพยุโรปมีนโยบายลงทุนประมาณ 240 ล้านยูโรสำหรับด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศ (climate) ที่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (The Convention on Biological Diversity: CBD) และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Floras: CITES) ส่งผลให้ในช่วงครึ่งหลังของปี 2562 มีโครงการใหม่มากกว่า 120 โครงการ¹³³ ซึ่งเป็นโครงการเกี่ยวกับธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ (nature and biodiversity) การฟื้นฟูและปกป้องแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่สำคัญ ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (resource efficiency) การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล สภาพภูมิอากาศ (climate) การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (greenhouse gas emissions) และการจัดการมลพิษ โดยโครงการเกือบหนึ่งในสามของทั้งหมดมุ่งเน้นไปที่การบรรเทาและรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CBD โดยสมบูรณ์แล้วเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2546 และให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CITES เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2526 โดยข้อตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญเกี่ยวกับการรักษาธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งหากประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติตามได้จะส่งผลกระทบต่อไทยอย่างมาก คือ ข้อตกลงร่วมกันในประเทศสมาชิก FAO ซึ่งได้มีการนำแผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการป้องกัน ลด และเลิกการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (FAOs¹³⁴ International Plan of Action on Prevent, Deter, and Eliminate Illegal, Unreported, and Unregulated Fishing Measures : IPOA-IUU) เพื่อลดผลกระทบต่อระบบห่วงโซ่อาหาร และความสมดุลทางระบบนิเวศทางทะเล เนื่องจากการทำประมงที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้จำนวนสัตว์น้ำในทะเลลดลงอย่างรวดเร็วเกินกว่าธรรมชาติจะผลิตขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ทัน

กรณีประเด็นการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing)) ของไทยที่ผ่านมา สหภาพยุโรปตามแผนปฏิบัติการ EU IUU Regulation ได้ตรวจพบว่า ไทยมีการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม EU จึงออก “ใบเหลือง” แก่ไทยเมื่อปี 2558 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสินค้าประมงไทย ทำให้สินค้าประมง

¹³² http://www.tgo.or.th/2015/thai/news_detail.php?id=724

¹³³ <https://ec.europa.eu/easme/en/life>

¹³⁴ องค์กรอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations – FAO)

ไทยที่ส่งออกไปสหภาพยุโรปลดลงร้อยละ 44 เหลือเพียง 5,730 ล้านบาทในปี 2558 จาก 10,245 ล้านบาทในปี 2557 กรณีหากไทยได้ “ใบแดง” สินค้าประมงจากไทยจะไม่สามารถส่งเข้าสู่ตลาดในสหภาพยุโรปได้อีกต่อไป แต่ปัจจุบันสหภาพยุโรปได้ปลดใบเหลืองประมงไทยพ้น IUU แล้วตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2562 เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลไทยได้มีการแก้ไขปัญหา พัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ตามกฎระเบียบกติกาสากลทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (1) กรอบกฎหมาย (2) การบริหารจัดการประมง (3) การบริหารจัดการกองเรือ (4) การติดตาม ควบคุมและเฝ้าระวัง (5) การตรวจสอบย้อนกลับ และ (6) การบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งทั้ง 6 ด้านประเทศไทยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหากับการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ทั้งนี้ในปี 2561 การส่งออกสินค้าในอุตสาหกรรมประมงของไทยมีมูลค่ารวมอยู่ที่ 63,393 ล้านบาท¹³⁵

3) นโยบายของเสีย

ปัจจุบันในยุโรปมีการใช้วัสดุ 16 ตัน/คน/ปี ในปี 2553 การผลิตขยะทั้งหมดในสหภาพยุโรปมีจำนวน 2.5 พันล้านตัน จากทั้งหมดนี้ร้อยละ 36 ถูกรีไซเคิล ซึ่ง 600 ล้านตันสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ส่วนที่เหลือถูกฝังกลบหรือเผา สำหรับแนวทางของสหภาพยุโรปในการจัดการขยะขึ้นอยู่กับ "ลำดับชั้นของเสีย (waste hierarchy)" ทั้งในการกำหนดนโยบายของเสีย และการจัดการของเสียในระดับปฏิบัติการ: การป้องกัน (เตรียม) นำมาใช้ซ้ำ การรีไซเคิล การกู้คืน และการกำจัด (รวมถึงการฝังกลบและการเผาโดยไม่ต้องใช้พลังงาน) ภายใต้ 7th Environment Action Programme ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดลำดับความสำคัญสำหรับนโยบายของเสียในสหภาพยุโรปไว้ดังต่อไปนี้ (1) เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (2) เพื่อเพิ่มการรีไซเคิลและนำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (3) เพื่อจำกัดการเผาเป็นวัสดุที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ (4) เพื่อยกเลิกการฝังกลบขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้และไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ และ (5) เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายนโยบายขยะในประเทศสมาชิกทั้งหมด¹³⁶

กรณีในประเทศไทยพบว่า ปี 2562 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 28.7 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ประมาณร้อยละ 3 โดยขยะมูลฝอยที่ถูกคัดแยก ณ ต้นทางและนำกลับไปใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมต่างๆ อยู่ที่ 12.6 ล้านตัน (ส่วนใหญ่เป็นขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์) คิดเป็นร้อยละ 44 และที่มีการกำจัดอย่างถูกต้องอยู่ที่ 10.3 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 36 ทั้งนี้ ขยะที่ไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้นั้นจำพวกของเสียอันตรายและพลาสติกเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข ซึ่งในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีขยะพลาสติกเกิดขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ ปีละ 2 ล้านตัน โดยมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ประมาณ 0.5 ล้านตัน ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single Use Plastic) โดยไม่มีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

ปัจจุบันประเทศไทยได้กำหนด roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561 – 2573 เป้าหมายที่ 1 การลดและเลิกใช้พลาสติกภายในปี 2562 จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ (1) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) (2) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ (OXO) และ (3) ไมโครบีด (Microbead) ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และในปี 2565 เลิกใช้พลาสติก 4 ชนิด ได้แก่ (1) ถุงพลาสติกหูหิ้วที่มีความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน (2) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (3) แก้วพลาสติกแบบบางใช้ครั้งเดียว และ (4) หลอดพลาสติก

¹³⁵ ที่มามูลค่าการส่งออกสินค้าประมงไทย : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

¹³⁶ <https://ec.europa.eu/environment/waste/index.htm>

ซึ่งมีข้อยกเว้นสำหรับการใช้กับเด็ก คนชรา และผู้ป่วย เป้าหมายที่ 2 การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 และส่วนที่เป็นของเสียจะถูกนำไปกำจัดให้ถูกวิธี หรือการจัดการขยะพลาสติกด้วยการเผาเป็นพลังงาน

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน (The Basel Convention on The Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal) โดยสมบูรณ์แล้ว เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2540

4) นโยบายส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

การใช้ทรัพยากรยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ซึ่งการพัฒนา นโยบายทรัพยากรในเรื่องความรู้ เทคนิค และเครื่องมือ สหภาพยุโรปได้ดำเนินการผ่าน 10-year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production Patterns (10YFP) ตั้งแต่ มิถุนายน 2555 นำไปสู่แผนปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบหมุนเวียนในเรื่องห่วงโซ่คุณค่าที่ยั่งยืน นับตั้งแต่ธันวาคม 2558 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติในระดับสหภาพยุโรป เพื่อให้มั่นใจว่า มีการเชื่อมโยงนโยบาย ในการดำเนินการทั้งภายในและภายนอกสหภาพยุโรป และประเทศคู่ค้า รวมถึงการรวมระบบข้อกำหนดทางการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหภาพยุโรป การแข่งขันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ปรับขนาดโครงการที่ส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อห่วงโซ่การผลิต รวมถึงการเข้าหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม

สหภาพยุโรปได้เปิดตัวโครงการห่วงโซ่อุปทานในช่วงปี 2556-2560 เช่น EU Garment Initiative และโปรแกรม SWITCH to Green flagship อีกทั้งสหภาพยุโรปได้ให้การสนับสนุนภาคทนายในอินโดนีเซียในการส่งเสริมการผลิต การแปรรูป และการใช้ประโยชน์หายอย่างยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียตลอดห่วงโซ่คุณค่าและมีส่วนร่วมในปรับปรุงการเรียนรู้และการใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดอย่างยั่งยืนในภาคธุรกิจ โดยกว่า 720 SMEs ได้นำกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรปผ่านโครงการ SwitchMed123 ไม่เพียงเท่านั้น ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปหลายประเทศได้มีการส่งเสริม CSR / RBC¹³⁷ โดยการแข่งขันแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดการฝึกอบรม ส่งเสริมการลงทุน และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม และการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่รับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม เพื่อพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรและห่วงโซ่คุณค่าในประเทศคู่ค้า นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังได้ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคเกี่ยวกับ CSR / RBC กับองค์กรระหว่างประเทศ ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ได้กล่าวถึง SDG12 ภายใต้วัตถุประสงค์ที่กว้างขึ้นในการส่งเสริมเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในการสร้างงานและความ เป็นอยู่ที่ดี ประเทศสมาชิกเกือบทุกประเทศมีความกระตือรือร้นที่จะส่งเสริม CSR / RBC และเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจยุโรปและการพัฒนาประเทศคู่ค้าเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมองค์กรที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นทั้ง ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทุนทางสังคม

สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการตาม roadmap เพื่อการส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2579 ที่จัดทำขึ้นภายใต้ Thailand – EU Policy Dialogues Support Facility (PDSF) ทั้งนี้ ภาครัฐมีการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ในภาคอุตสาหกรรม มีการส่งเสริมแนวคิดอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆ ซึ่งประสบผลดีในกลุ่ม

¹³⁷ การดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Businesses Conduct: RBC)

อุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายการแข่งขันของประเทศ แต่ยังมีอุปสรรคที่จำกัดในอุตสาหกรรมพื้นฐานต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น เพราะใช้ฐานการเพิ่มผลผลิตจากการใช้แรงงานฝีมือต้นทุนต่ำ นอกจากนี้ยังมีการใช้ข้อมูลตัวชี้วัดความยั่งยืนของอุตสาหกรรมเชิงกลุ่มหรือเชิงพื้นที่อยู่ในวงจำกัด ส่งผลให้การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวมยังเกิดขึ้นได้ค่อนข้างน้อย สำหรับในภาคเกษตรกรรมและอาหาร มีการส่งเสริมด้านผลผลิตภาพเป็นหลักที่เชื่อมโยงกับห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ของอุตสาหกรรมเกษตร มีการพัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน แต่ยังขาดแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อความยั่งยืนอย่างมีพลังที่ชัดเจน ทำให้การทำเกษตรในหลายพื้นที่ ทั้งในเชิงกลุ่มและในเชิงพื้นที่ยังคงมีการใช้สารเคมีอยู่อย่างต่อเนื่อง¹³⁸

บทสรุปของความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายและการแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เป็นกุญแจสำคัญต่อบทบาทการปรับปรุงและติดตามการบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืนนำไปสู่การขยายแนวปฏิบัติที่ดี ดังเช่นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สหภาพยุโรปได้มีการปรับปรุงรากฐานของนโยบายที่สำคัญในลักษณะบูรณาการวาระ 2573 ซึ่งได้ผ่านฉันทามติของยุโรป (ประกาศใช้เมื่อเดือนมิถุนายน 2560) โดยมีพันธกรณีในการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดที่เชื่อมโยงกันมากขึ้นระหว่างกิจกรรมของสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิก รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรพหุภาคี ที่มุ่งเน้นถึงการสนับสนุนของสหภาพยุโรปต่อองค์กรพหุภาคีในประเด็นต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาที่ยั่งยืน ความมั่นคง การป้องกันความขัดแย้ง การรักษาสันติภาพ และการกำกับดูแลในระดับโลก ทั้งนี้ สหภาพยุโรปมีการสนับสนุนทางการเงิน โดยได้จัดตั้งกองทุนยุโรปขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินการตามแผนการลงทุนภายนอกสหภาพยุโรป¹³⁹

10.1.3 นโยบายและมาตรฐานด้านแรงงาน

สืบเนื่องจากประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Communities) ต้นกำเนิดของสหภาพยุโรปที่ได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือครั้งแรกกับ ILO ในปี พ.ศ. 2501 สหภาพยุโรปมีการดำเนินงานพัฒนาร่วมกับ ILO ผ่านกิจกรรมในกว่า 150 ประเทศ ซึ่งได้สร้างผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจ้างงาน รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางสังคม โดยสหภาพยุโรปได้ร่วมมือกับ ILO ดำเนินโครงการจัดหางานที่เป็นธรรม ซึ่งมีการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของนายจ้าง สหภาพแรงงาน องค์กรภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน เพื่อให้ข้อมูลและให้บริการที่เชื่อถือได้มากขึ้นแก่แรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับกระบวนการจัดหางาน ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในเชิงการปกป้องที่ดีขึ้น โดยเฉพาะลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการละเมิดการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานและการค้ามนุษย์

สหภาพยุโรปให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิแรงงาน ซึ่งมีแรงงานกว่า 240 ล้านคนในสหภาพยุโรป ภายใต้กฎหมายแรงงานของสหภาพยุโรปที่รับรองมาตรฐานแรงงานขั้นพื้นฐานในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทั้งหมด โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน การป้องกันการเลือกปฏิบัติ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน (equal opportunities) โดยไม่ขึ้นกับเพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนาหรือความเชื่อ ความพิการ อายุ และรสนิยมทางเพศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน การคุ้มครองทางสังคม การศึกษา และการเข้าถึงสินค้าและบริการ อีกทั้งเพื่อให้แน่ใจว่าธุรกิจต่างๆ

¹³⁸ <http://web.onep.go.th/wp-content/uploads/SCP-Roadmap-Final-version-19-Oct-2017.pdf>

¹³⁹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-brussels/documents/publication/wcms_607668.pdf

ระหว่างประเทศสมาชิก มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมผ่านจุดแข็งหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของตน ที่ไม่ใช่มาจากการลดมาตรฐานแรงงานตามกฎหมาย

กรณีสหราชอาณาจักรซึ่งได้แยกตัวออกจากสหภาพยุโรป มีนโยบายสำหรับพลเมืองของสหภาพยุโรป ที่ทำงานในสหราชอาณาจักรให้สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ได้ ส่วนพลเมืองนอกสหภาพยุโรป จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ก็ต่อเมื่อได้อยู่อาศัยถาวรในสหราชอาณาจักรอย่างถูกกฎหมายครบ 5 ปี ทั้งนี้ ภายหลังจากสิทธิในการเดินทางข้ามแดนอย่างเสรีระหว่างสหราชอาณาจักรและสหภาพยุโรปสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธ.ค. 2020 พลเมืองจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปและนอกสหภาพยุโรป ที่เข้ามาในสหราชอาณาจักร จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และแรงงานจากประเทศในเขตเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Area) จะได้รับสิทธิในการใช้ชีวิตและทำงานในสหราชอาณาจักรโดยอัตโนมัติ โดยไม่คำนึงถึงระดับทักษะและรายได้

สหภาพยุโรปยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการเจรจาทางสังคมและการมีส่วนร่วมของแรงงานในประเทศสมาชิก โดยให้ภาคีทางสังคมต่างๆ มีส่วนในการออกแบบและดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจ การจ้างงาน และสังคม โดยสนับสนุนให้ภาคีทางสังคมมีการเจรจาข้อตกลงร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา แต่ยังคงเคารพความเป็นอิสระและสิทธิในการดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้ ข้อตกลงที่เป็นข้อสรุประหว่างภาคีทางสังคมจะถูกดำเนินการในระดับสหภาพและระดับรัฐภาคีตามความเหมาะสม

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้เข้าร่วมมาตรฐานแรงงานหลักของ ILO ดังข้อตกลงระหว่างประเทศที่อยู่ในรูปของอนุสัญญา (conventions) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิแรงงาน และการคุ้มครองแรงงาน ทั้งในส่วน of สิทธิในการรวมตัวกันและการเจรจาต่อรองร่วม การคุ้มครองเสรีภาพในการสมาคม การคุ้มครองการใช้แรงงานบังคับ การคุ้มครองอายุขั้นต่ำในการจ้างงาน และการคุ้มครองการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน โดยมีอนุสัญญาขั้นพื้นฐานหรืออนุสัญญาหลัก (Fundamental Conventions) 8 ฉบับ ได้แก่

- อนุสัญญาฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ พ.ศ. 2473
- อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน พ.ศ. 2491
- อนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวกันและการเจรจาต่อรองร่วม พ.ศ. 2492
- อนุสัญญาฉบับที่ 100 ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน พ.ศ. 2494
- อนุสัญญาฉบับที่ 105 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ พ.ศ. 2500
- อนุสัญญาฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) พ.ศ. 2501
- อนุสัญญาฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ พ.ศ. 2516
- อนุสัญญาฉบับที่ 182 ว่าด้วยรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก พ.ศ. 2542

ทั้งนี้ ปัจจุบันไทยได้ให้สัตยาบันไปแล้ว 6 ฉบับจากอนุสัญญาดังกล่าวทั้งหมด 8 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 29- แรงงานบังคับ และฉบับที่ 105-การยกเลิกแรงงานบังคับ ในปี 2512 ฉบับที่ 100-ค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน ในปี 2542 ฉบับที่ 182-รูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ในปี 2544 ฉบับที่ 138-อายุขั้นต่ำ ในปี 2547 และฉบับที่ 111-การเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) ในปี 2560 ตารางที่ 147

ตารางที่ 147 อนุสัญญาหลักด้านมาตรฐานแรงงานที่ไทยและต่างประเทศให้สัตยาบัน

ประเทศ	เสรีภาพในสมาคมฯ		แรงงานบังคับ		การเลือกปฏิบัติ		แรงงานเด็ก	
	อนุสัญญา ที่ 87	อนุสัญญา ที่ 98	อนุสัญญา ที่ 29	อนุสัญญา ที่ 105	อนุสัญญา ที่ 100	อนุสัญญา ที่ 111	อนุสัญญา ที่ 138	อนุสัญญา ที่ 182
ไทย			2512	2512	2542	2560	2547	2544
สหรัฐอเมริกา				2534				2542
ออสเตรเลีย	2516	2516	2475	2503	2517	2516		2549
แคนาดา	2515		2554	2502	2515	2507	2559	2543
ชิลี	2542	2542	2476	2542	2514	2514	2542	2543
จีน					2533	2549	2542	2545
อินเดีย			2497	2543	2501	2503	2560	2560
ญี่ปุ่น	2508	2496	2475		2510		2543	2544
เกาหลีใต้					2540	2541	2542	2544
เม็กซิโก	2493	23 พ.ย. 2562	2477	2502	2495	2504	2558	2543
นิวซีแลนด์		2546	2481	2511	2526	2526		2544
สิงคโปร์		2508	2508	2508 เพิก ถอน 2522	2545		2548	2544
เวียดนาม		5 ก.ค. 2563	2550		2540	2540	2546	2543
บราซิล		2495	2500	2508	2500	2508	2544	2543
อาร์เจนตินา	2503	2499	2493	2503	2499	2511	2539	2544
อุรุกวัย	2497	2497	2538	2511	2532	2532	2520	2544
ปารากวัย	2505	2509	2510	2511	2507	2510	2547	2544

ที่มา : ข้อมูลจาก ILO (2019) Ratifications of fundamental conventions by country ในวงเล็บคือ พ.ศ. ที่ให้สัตยาบัน

สำหรับอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมฯ นั้นมีสาระสำคัญสำหรับการตัดสินใจดังกล่าว¹⁴⁰ คือ ได้ให้สิทธิแก่ทั้งลูกจ้างและนายจ้างสามารถรวมตัวจัดตั้งองค์กรได้และให้สิทธิในการรวมตัวเจรจาต่อรองได้ อาทิ สมาคมนายจ้าง เป็นองค์กรซึ่งเกิดจากนายจ้างที่มีกิจการในลักษณะเดียวกันรวมตัวจัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ของตน ไม่เพียงเท่านั้น องค์กรดังกล่าวสามารถเข้าร่วมหรือเป็นพันธมิตรกับสหภาพหรือสหพันธ์ระหว่างประเทศได้โดยอิสระปราศจากการถูกแทรกแซง จำกัดสิทธิ และการยับยั้งหรือระงับการดำเนินงานโดยหน่วยงานบริหารที่มีอำนาจ ทั้งนี้ ภาคแรงงานต่างเรียกร้องให้ประเทศไทยรับรองสัตยาบันในอนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98 ไปจนถึงการออกกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ฉบับใหม่รองรับ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเพิ่มเติมสิทธิการรวมตัวดังกล่าวนี้มีประโยชน์หากมุ่งไปในทางสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรในประเทศให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นได้ แต่ควรมีข้อกำหนดบางประการสำหรับการรวมกลุ่มตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับที่จัดตั้งองค์กรขึ้นเพียงมุ่งผลประโยชน์

¹⁴⁰ <http://www.ilo.ch/global/standards/subjects-covered-by-international-labour-standards/freedom-of-association/lang-en/index.htm>

ของกลุ่มเป็นที่ตั้งโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบต่อหน่วยอื่นๆ ในประเทศ เพื่อป้องกันมิให้การดำเนินการขององค์กร (สหภาพ) ส่งผลกระทบต่อเกิดความเสียหายต่อส่วนรวมประเทศ

10.2 อุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีในการค้าและการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน

จากการศึกษาประเด็นเรื่องอุปสรรคการค้าที่มีใช้ภาษีในการค้าและการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียนในกรณีของประเทศที่เป็นกรณีศึกษา มีรายละเอียดความตกลงดังตารางที่ 148 โดยกรณีของกลุ่มเมอริโคซัวร์นั้นยังไม่มี การนำเสนอข้อตกลงในประเด็นนี้

ตารางที่ 148 สรุปเนื้อหาและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการในประเด็นอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษีในการค้าและการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน ภายใต้ FTA ที่ EU ได้ทำกับประเทศอื่น

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซัวร์
Scope	<ul style="list-style-type: none"> ● ความตกลงนี้ใช้กับมาตรการที่อาจกระทบการค้าและการลงทุนระหว่างคู่เจรจาในเรื่องเกี่ยวกับการผลิตพลังงานหมุนเวียน ● ความตกลงนี้ไม่รวมถึงโครงการด้านพลังงานที่เป็น R&D หรือโครงการสาธิตที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ● ความตกลงนี้ไม่รวมถึงโครงการด้านพลังงานหมุนเวียนที่ได้รับการสนับสนุนหรือกำกับโดยความตกลงที่ทำกับองค์กรระหว่างประเทศหรือรัฐบาลต่างชาติ ซึ่งจะต้องยึดตามขั้นตอนและเงื่อนไขของผู้ให้เงินทุน ● เวียดนามตกลงจะปฏิบัติตามหลักการในความตกลงฉบับนี้ภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากความตกลงนี้มีผลบังคับใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความตกลงนี้ใช้กับมาตรการที่อาจกระทบการค้าและการลงทุนระหว่างคู่เจรจาในเรื่องเกี่ยวกับการผลิตพลังงานหมุนเวียนและพลังงานที่ไม่ได้มาจากฟอสซิล เช่น พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานความร้อนจากอากาศ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงานจากน้ำ ชีวมวล ก๊าซจากขยะฝังกลบ ก๊าซที่ได้จากก๊าซชีวภาพ ● ความตกลงนี้ไม่รวมถึงโครงการ R&D หรือ โครงการสาธิตที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ● หากความตกลงนี้ขัดแย้งกับความตกลงที่ระบุไว้ในบทอื่นๆ ให้ยึดความตกลงในบทอื่นๆ เป็นหลัก 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่พบข้อมูล
Principles	<ul style="list-style-type: none"> ● ห้ามใช้มาตรการกำหนด local content requirement หรือ มาตรการเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อประเทศของตน (offset) ● ห้ามบังคับให้ต้องสร้างความร่วมมือกับบริษัทท้องถิ่น (formation of partnerships with local companies) ยกเว้นความร่วมมือนั้นจำเป็นต้องเกิดขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค และจะต้องอธิบายเหตุผลนี้ให้อีกฝ่ายทราบเมื่อมีการร้องขอ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ห้ามใช้มาตรการกำหนด local content requirement หรือ มาตรการเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อประเทศของตน (offset) ● ห้ามบังคับให้ต้องสร้างความร่วมมือกับบริษัทท้องถิ่น (formation of partnerships with local companies) ยกเว้นความร่วมมือนั้นจำเป็นต้องเกิดขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค และจะต้องอธิบาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่พบข้อมูล

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<ul style="list-style-type: none"> ● ต้องมั่นใจว่ากฎระเบียบของการให้สิทธิ ให้ใบรับรอง ให้ใบอนุญาต อันเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ โรงงาน และโครงสร้างพื้นฐานของการส่งผ่านพลังงาน มีความเป็นรูปธรรม โปร่งใส ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และไม่กีดกันผู้ลงทุนจากอีกฝ่าย ● ต้องมีการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อการบริหารจัดการการนำเข้าและใช้สินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอีกฝ่าย และการให้บริการจาก supplier ของอีกฝ่าย ● ต้องมั่นใจว่าข้อตกลง เงื่อนไข กระบวนการ ในการเชื่อมต่อและเข้าถึง โครงสร้างการส่งผ่านพลังงาน มีความโปร่งใสและไม่กีดกัน supplier ของอีกฝ่าย 	<p>เหตุผลนี้ให้อีกฝ่ายทราบเมื่อมีการร้องขอ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ต้องมั่นใจว่ากฎระเบียบของการให้สิทธิ ให้ใบรับรอง ให้ใบอนุญาต อันเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ โรงงาน และโครงสร้างพื้นฐานของการส่งผ่านพลังงาน มีความเป็นรูปธรรม โปร่งใส ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และไม่กีดกันผู้ลงทุนจากอีกฝ่าย ● ต้องมีการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อการบริหารจัดการการนำเข้าและใช้สินค้าที่มีถิ่นกำเนิดจากอีกฝ่าย และการให้บริการจาก supplier ของอีกฝ่าย ● ต้องมั่นใจว่าข้อตกลง เงื่อนไข กระบวนการ ในการเชื่อมต่อและเข้าถึง โครงสร้างการส่งผ่านพลังงานมีความโปร่งใสและไม่กีดกัน supplier ของอีกฝ่าย 	
Standards, Technical Regulations and Conformity Assessment	<ul style="list-style-type: none"> ● ถ้ามีมาตรฐานสากลอยู่ที่ยึดตามนั้น เช่น ISO IEC ยกเว้นมาตรฐานเหล่านี้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์หลักของความตกลงในบพนี้ ● ให้ระบุมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะเรื่องผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม (environmental performance) ● ประเทศคู่เจรจาตกลงที่จะยอมรับมาตรฐานร่วมกันเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดได้ ● ยอมรับให้ใช้ การประกาศความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ เป็นการให้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลโดยไม่ต้องส่งผลการทดสอบเพิ่มเติม หากคู่เจรจายังต้องการผลการทดสอบให้ใช้ International Electrotechnical Commission System of Conformity Assessment Schemes for Electrotechnical Equipment and Components 	<ul style="list-style-type: none"> ● ถ้ามีมาตรฐานสากลอยู่ที่ยึดตามนั้น เช่น ISO IEC ยกเว้นมาตรฐานเหล่านี้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์หลักของความตกลงในบพนี้ ● ให้ระบุมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะเรื่องผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม (environmental performance) ● ประเทศคู่เจรจาตกลงที่จะยอมรับมาตรฐานร่วมกันเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดได้ ● ข้อเรียกร้องอื่นๆ ตามกฎหมายภายในประเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกัผลิตภัณฑ์ข้างต้นยังสามารถดำเนินการได้ตามปกติ เช่น กฎหมายการแบ่งเขต (zoning laws) เกณฑ์การมาตรฐานประสิทธิภาพของอาคาร (building codes) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่พบข้อมูล

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<p>(IECEE CB Scheme) Test Reports โดยไม่ต้องขอผลการทดสอบอื่นเพิ่มอีก</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข้อเรียกร้องอื่นๆ ตามกฎหมายภายในประเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ข้างต้นยังสามารถดำเนินการได้ตามปกติ เช่น กฎหมายการแบ่งเขต (zoning laws) เกณฑ์การมาตรฐานประสิทธิภาพของอาคาร (building codes) 		
Exceptions	<ul style="list-style-type: none"> • ตราใบที่ได้ใช้มาตรการเพื่อการกีดกันทางการค้า ความตกลงในบพนี้ไม่ได้ห้ามให้ประเทศคู่เจรจาบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับความปลอดภัยด้านพลังงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ตราใบที่ได้ใช้มาตรการเพื่อการกีดกันทางการค้า ความตกลงในบพนี้ไม่ได้ห้ามให้ประเทศคู่เจรจาบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับความปลอดภัยด้านพลังงาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่พบข้อมูล
Implementation & Cooperation	<ul style="list-style-type: none"> • ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการทำตามความตกลงในบพนี้ และให้คณะกรรมการการค้าสามารถแก้ไขความตกลงได้ตามความเหมาะสม • ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการกำกับดูแล และ best practice เกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> ○ การออกแบบและการปฏิบัติที่เป็นธรรมในการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ○ การดักจับและกักเก็บคาร์บอน ○ โครงข่ายส่งผ่านพลังงานอัจฉริยะ (smart grids) ○ ประสิทธิภาพพลังงาน (energy efficiency) ○ ข้อกำหนดทางเทคนิคมาตรฐาน กระบวนการทดสอบความสอดคล้องกันที่เกี่ยวข้องกับโครงข่ายส่งผ่านพลังงาน • ส่งเสริมความร่วมมือที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานสากล 	<ul style="list-style-type: none"> • ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการทำตามความตกลงในบพนี้ และให้คณะกรรมการการค้าสามารถแก้ไขความตกลงได้ตามความเหมาะสม • ตกลงที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการกำกับดูแล และ best practice เกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> ○ การออกแบบและการปฏิบัติที่เป็นธรรมในการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ○ ข้อกำหนดทางเทคนิคมาตรฐาน กระบวนการทดสอบความสอดคล้องกันที่เกี่ยวข้องกับโครงข่ายส่งผ่านพลังงาน • ส่งเสริมความร่วมมือที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานสากล 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่พบข้อมูล

ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าและการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียนดังที่ศึกษาจากกรณีของสหภาพยุโรปกับสิงคโปร์ และสหภาพยุโรปกับเวียดนาม พบว่าเป็นข้อเรียกร้องที่มุ่งตอบสนองการลดก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมศักยภาพการผลิตพลังงานหมุนเวียน และให้ประโยชน์แก่นักลงทุนจากสหภาพยุโรปมากขึ้น เนื่องจากการห้ามกำหนด local content requirement จะช่วยลดการบิดเบือนของห่วงโซ่มูลค่าโลก กล่าวคือ ช่วยให้นักลงทุนสามารถนำปัจจัยนำเข้าที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามาใช้เพื่อผลิตพลังงาน รวมถึงสามารถนำบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่าเข้ามาดำเนินโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตต่ำลงและสามารถขยายตลาดได้

ในกรณีของประเทศเวียดนามได้ขอระยะเวลาในการปรับตัว 5 ปี เนื่องจากเวียดนามยังต้องใช้พลังงานถ่านหินเป็นหลักอยู่ในขณะนี้และสามารถเพิ่มกำลังการผลิตพลังงานทดแทนได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ในกรณีของประเทศไทยหากจะเจรจาเพื่อขอระยะเวลาการปรับตัว จะต้องนำแผนพัฒนาพลังงานของประเทศมาพิจารณาสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของประเภทพลังงานที่ไทยพึ่งพา และประเมินความเป็นไปได้ในการมาลงทุนของสหภาพยุโรปในพลังงานหมุนเวียนที่ไทยมีศักยภาพ

ส่วนประเด็นเรื่องการขอการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพลังงานหมุนเวียนนั้นควรเน้นการสร้างความร่วมมือผ่านการทำการวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งมุ่งสร้างบุคลากรไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านพลังงานหมุนเวียนที่ไทยมีศักยภาพ นอกจากนี้ยังควรพิจารณาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนนอกเหนือจากการผลิต เช่น เทคโนโลยีโครงข่ายส่งผ่านพลังงานอัจฉริยะ (smart grid technology) การจัดการประสิทธิภาพความต้องการใช้พลังงาน (demand side energy efficiency) การสร้างนวัตกรรมด้านพลังงานหมุนเวียนรูปแบบใหม่ๆ และการผลิตพลังงานรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากพลังงานไฟฟ้า เพื่อช่วยให้การพัฒนาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมีความยั่งยืน

10.3 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการศึกษาความตกลงการค้าเสรีของสหภาพยุโรป พบว่า สหภาพยุโรปได้มีการระบุเรื่องวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไว้เฉพาะเจาะจง ในการเจรจากับประเทศที่ได้ทำการเจรจา ได้แก่ เมอร์โคซูร์ โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการจะยกระดับความร่วมมือระหว่างภาคีในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อ SMEs เพื่อสนับสนุนการเติบโตและการพัฒนาของ SMEs ที่เป็นส่วนสำคัญต่อการค้าที่ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และนวัตกรรม โดยเนื้อหาของข้อตกลง ได้มีการระบุให้มีการแบ่งปันข้อมูล (Information sharing) และจุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators) อยู่ในการเจรจาความตกลงเสรีการค้าสหภาพยุโรป-เมอร์โคซูร์ ในขณะเดียวกันก็มีการระบุอยู่ในการเจรจาความตกลงเสรีการค้าสหภาพยุโรป-ญี่ปุ่นเช่นเดียวกัน โดยเนื้อหาที่กำหนดให้มีดังนี้

การแบ่งปันข้อมูล (Information sharing)

1. แต่ละภาคีจะสร้างหรือดูแลเว็บไซต์ที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลง รวมถึง
 - 1) ข้อความของข้อตกลงที่รวมถึงภาพผนวกทั้งหมด ตารางเวลาการลดภาษีศุลกากร (tariff schedule) และกฎแหล่งกำเนิดสินค้าเฉพาะ
 - 2) บทสรุปของข้อตกลง
 - 3) ข้อมูลที่ถูกออกแบบสำหรับ SME ที่ประกอบด้วย

- คำอธิบายของบทบัญญัติในข้อตกลงที่ภาคีจะพิจารณาประเด็นที่จะเกี่ยวข้องกับ SMEs
 - ข้อมูลเพิ่มเติมใดๆ ที่ภาคีเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์สำหรับ SMEs จากโอกาสที่จะได้รับประโยชน์โดยข้อตกลงนี้
2. แต่ละภาคีจะต้องมีลิงก์สำหรับเว็บไซต์ที่กำหนดไว้ในข้อ 1
- 1) เว็บไซต์แบบเดียวกันของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง
 - 2) เว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ ที่เหมาะสม ที่ภาคีพิจารณาว่าจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องการค้า การลงทุน หรือการทำธุรกิจในภาคีนั้นๆ โดยภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้
 - อัตราภาษี Most-Favoured Nation (MFN) และอัตราพิเศษ (Preferential rates), กฎถิ่นกำเนิดสินค้า, ศุลกากรหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่ชายแดน
 - กฎระเบียบและขั้นตอนศุลกากรสำหรับการนำเข้า ส่งออก และการขนส่ง รวมถึงแบบฟอร์มและเอกสารที่ต้องการ
 - กฎระเบียบและกระบวนการเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
 - กฎระเบียบทางเทคนิค รวมถึงขั้นตอนการประเมินความสอดคล้องตามข้อบังคับที่จำเป็นและเชื่อมโยงไปยังรายการของหน่วยงานประเมินความสอดคล้องในกรณีที่มีการประเมินความสอดคล้องของบุคคลที่สามเป็นสิ่งจำเป็น
 - มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก
 - การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ กฎความโปร่งใสและการประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงบทบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ในบทของการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ
 - ขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจ
 - ข้อมูลอื่นๆ ที่ภาคีพิจารณาว่าอาจเป็นการช่วยเหลือ SMEs ได้
 - 3) ฐานข้อมูลที่สามารถค้นหาทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยรหัสพิกัดศุลกากรและรวบรวมข้อมูลที่ระบุและข้อมูลดังต่อไปนี้
 - ภาษีสรรพสามิต
 - ภาษี (ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีการขาย)
 - มาตรการภาษีศุลกากรอื่นๆ
 - การเลื่อนเวลา (deferral) หรือการผ่อนปรนประเภทอื่นๆ ที่ลด คั้นเงิน หรือยกเว้นภาษีศุลกากร
 - เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดมูลค่าศุลกากรของสินค้า
 - ข้อกำหนดในการทำเครื่องหมายประเทศต้นกำเนิดรวมถึงการจัดวางและวิธีการทำเครื่องหมาย
 - ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับขั้นตอนการนำเข้า
 - ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการหรือกฎระเบียบที่ไม่ใช่ภาษี

3. ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องปรับปรุงข้อมูลและลิงก์เป็นประจำหรือเมื่อได้รับการร้องขอจากภาคีอื่น
4. ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องทำให้มั่นใจว่า ข้อมูลที่กำหนดไว้จะถูกรักษาไว้ในลักษณะที่ง่ายต่อการใช้สำหรับ SMEs หากเป็นไปได้ ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องจัดทำข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ
5. ไม่มีค่าธรรมเนียมที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล สำหรับบุคคลใดๆ ในภาคีใดภาคีหนึ่ง

จุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators)

1. ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องสื่อสารจุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators) ของภาคีอีกฝ่ายเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ที่ระบุไว้ จุดประสานงาน SMEs ทั้งสองฝ่ายจะต้อง
 - 1) พัฒนาแผนงานเพื่อดำเนินงานตามที่ระบุไว้
 - 2) ดำเนินงานผ่านช่องทางการสื่อสารที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งอาจรวมถึงอีเมล การประชุมทางวิดีโอ (videoconferencing) หรือวิธีการอื่นๆ
 - 3) มีการนัดพบกันตามที่ได้ตกลงร่วมกันอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อปีผ่านวิธีการที่เหมาะสม
 - 4) รายงานกิจกรรมของพวกเขาเป็นระยะและให้คำแนะนำที่เหมาะสมต่อคณะกรรมการสมาคม (Association Committee) ในการกำหนดค่าการดำเนินงานเพื่อประกอบการพิจารณา
2. จุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators) จะ :
 - 1) ทำให้มั่นใจว่ามีการคำนึงถึงความต้องการของ SME ในการปฏิบัติตามข้อตกลงนี้
 - 2) ติดตามการดำเนินการตามทบทวนข้อมูลแบ่งปันข้อมูล (Information Sharing) เพื่อให้มั่นใจว่า ข้อมูลที่ภาคีจัดทำนั้นเป็นข้อมูลล่าสุดและเกี่ยวข้องกับ SMEs
 - 3) แนะนำข้อมูลเพิ่มเติมที่คู่ภาคีอาจรวมไว้ในเว็บไซต์ของตน ซึ่งระบุไว้ในเรื่องการแบ่งปันข้อมูล (Information sharing)
 - 4) ระบุวิธีการที่จะทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลสำหรับ SMEs เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ ภายใต้ข้อตกลงนี้จะเพิ่มการค้าและการลงทุน
 - 5) จัดการเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ SMEs ในการดำเนินการตามข้อตกลง
 - 6) มีส่วนร่วมในการทำงานของคณะกรรมการและคณะทำงานใดๆ ที่จัดตั้งขึ้นในส่วนของการค้าตามข้อตกลงและร่วมกันนำเสนอต่อคณะกรรมการและคณะทำงานในประเด็นคำแนะนำ แนวทางแก้ไขเฉพาะที่เป็นไปได้สำหรับ SMEs ในสาขาของตน ในขณะที่หลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน
 - 7) แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อช่วยเหลือภาคีในการติดตามและดำเนินการตามข้อตกลงเกี่ยวข้องกับ SMEs
 - 8) พิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ตามที่คู่ภาคีอาจตกลงกัน
3. จุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators) อาจร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญและองค์กรภายนอกตามความเหมาะสมในการดำเนินโครงการและกิจกรรมของตน

สถานการณ์ SMEs ไทย

จากสถิติสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เกี่ยวกับผู้ประกอบการในไทยในปี 2561 พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจมีจำนวนทั้งสิ้น 3,084,277 ราย แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน

3,063,651 ราย วิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 14,171 ราย และวิสาหกิจขนาดใหญ่จำนวน 6,455 ราย โดยมี สัดส่วนร้อยละ 99.33, 0.46, และ 0.21 ตามลำดับ ดังนั้น SMEs จึงมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 99.79

ตารางที่ 149 จำนวนผู้ประกอบการตามขนาดวิสาหกิจในประเทศไทยปี 2561

วิสาหกิจ	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
จำนวนผู้ประกอบการ	3,063,651	14,171	6,455	3,084,277
สัดส่วน (%)	99.33	0.46	0.21	100

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

จากสถิติการนำเข้าส่งออกของ SMEs ในประเทศไทยในปี 2561 พบว่า SMEs มีมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 2,325,852 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.74 และมีมูลค่าการนำเข้าทั้งสิ้น 2,979,699 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36.80

ตารางที่ 150 มูลค่าการนำเข้าและส่งออกของวิสาหกิจไทย

	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	สัดส่วนปี 2561 (%)	อัตราการเติบโตปี 60-61 (%)
มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)							
SE	1,174,408	1,193,397	1,310,986	1,365,487	1,448,155	17.9	6.1
ME	867,267	841,587	876,784	948,474	877,697	10.8	-7.5
LE	5,087,524	5,052,197	5,201,105	5,570,206	5,640,487	69.7	1.3
SME	2,041,675	2,034,985	2,187,770	2,313,961	2,325,852	28.7	0.5
ไม่ระบุ	181,890	138,542	161,829	122,098	127,102	1.6	4.1
รวม	7,311,089	7,225,723	7,550,704	8,006,265	8,093,441	100	1.1
มูลค่าการนำเข้า (ล้านบาท)							
SE	1,300,947	1,378,980	1,411,383	1,700,798	1,901,653	23.48	11.81
ME	963,374	957,559	990,824	1,045,319	1,078,046	13.31	3.13
LE	4,844,410	4,332,726	4,218,401	4,585,589	4,888,049	60.36	6.6
SME	2,264,321	2,336,539	2,402,207	2,746,117	2,979,699	36.8	8.51
ไม่ระบุ	295,174	236,814	267,579	255,413	230,350	2.84	-9.81
รวม	7,403,905	6,906,078	6,888,187	7,587,118	8,098,098	100	6.73

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

จากการศึกษาประเภทสินค้าที่ SMEs มีการนำเข้าและส่งออกกับสหภาพยุโรป พบว่า การนำเข้าสินค้าประเภท เครื่องจักร คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เป็นสินค้าที่ SMEs นำเข้าจากสหภาพยุโรปมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.75 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมดจากสหภาพยุโรปของ SMEs รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม และอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ มีสัดส่วนร้อยละ 10.11 และ 9.32 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมดจากสหภาพยุโรปของ SMEs ตามลำดับ สินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับเป็นสินค้าที่ SMEs ส่งออกไปยังสหภาพยุโรปมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.99 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดไปยังสหภาพยุโรปของ SMEs

รองลงมาคือ ยานยนต์และส่วนประกอบ และอุปกรณ์ไฟฟ้าและส่วนประกอบ มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 8.12 และ 7.66 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดไปยังสหภาพยุโรปของ SMEs ตามลำดับ

ตารางที่ 151 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของ SMEs ไทยจากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป

หน่วย : ล้านบาท

HS 2 หลัก	ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561		สัดส่วนปี 2561 (%)	
	SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม
84 เครื่องจักร คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์	51,083	136,612	55,621	161,262	56,473	144,423	18.8	20.0
30 ผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม	28,173	36,597	30,146	38,536	30,437	40,783	10.1	5.6
85 อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ	28,912	80,561	25,303	75,584	28,077	90,340	9.3	12.5
87 ยานยนต์และส่วนประกอบ	15,668	40,023	18,442	41,584	22,325	45,930	7.4	6.4
90 อุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	17,066	30,373	17,408	32,517	18,113	33,929	6.0	4.7
71 อัญมณีและเครื่องประดับ	8,407	19,641	16,218	33,217	12,615	33,211	4.2	4.6
39 พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก	10,557	23,574	10,812	23,598	10,955	24,203	3.6	3.4
29 เคมีภัณฑ์อินทรีย์	7,135	12,242	7,904	12,896	8,947	13,406	3.0	1.9
73 ของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า	6,642	19,309	7,170	18,789	8,281	18,300	2.8	2.5
38 เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	6,466	14,586	7,323	15,084	8,177	16,422	2.7	2.3
รวม 10 อันดับ	180,109	413,519	196,346	453,066	7,915	8,285	2.6	1.2
อื่นๆ	87,020	228,048	89,254	250,957	293,274	714,875	97.4	98.9
รวม	267,129	641,566	285,599	704,023	301,188	723,161	100	100

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ตารางที่ 152 มูลค่าการส่งออกสินค้าของ SMEs ไปในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป

หน่วย : ล้านบาท

HS 2 หลัก	ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561		สัดส่วนปี 2561 (%)	
	SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม
71 อัญมณีและเครื่องประดับ	25,877	52,837	24,506	51,668	25,542	54,589	15.0	6.8
87 ยานยนต์และส่วนประกอบ	13,964	89,047	16,001	87,435	13,840	80,412	8.1	10.0
85 อุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบ	12,984	130,794	12,775	148,492	13,054	154,814	7.7	19.3
84 เครื่องจักร คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์	11,792	185,014	11,186	186,148	11,679	192,641	6.9	24.0
16 ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์ ปลา หรือสัตว์น้ำอื่นๆ	9,320	37,967	8,855	35,518	9,241	35,318	5.4	4.4
39 พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก	7,826	17,828	7,122	17,010	7,838	17,945	4.6	2.2
40 ยางและของทำด้วยยาง	6,883	43,833	8,321	49,341	7,184	46,670	4.2	5.8
61 เครื่องแต่งกายถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์	7,356	12,378	7,257	12,187	6,797	11,988	4.0	1.5
90 อุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	3,919	32,979	4,261	33,910	4,944	35,700	2.9	4.5
73 ของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า	4,171	11,718	4,248	12,597	4,693	13,879	2.8	1.7

HS 2 หลัก		ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561		สัดส่วนปี 2561 (%)	
		SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม	SME	รวม
รวม 10 อันดับ		104,091	614,395	104,530	634,306	104,810	643,957	61.5	80.3
อื่นๆ		64,949	159,122	67,871	172,356	65,532	158,421	38.5	19.7
รวม		169,040	773,517	172,401	806,663	170,343	802,378	100	100

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สถานการณ์ SMEs สหภาพยุโรป

จากสถิติผู้ประกอบการที่เป็น SMEs ในสหภาพยุโรปในปี 2560¹⁴¹ พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 99.81 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมดในสหภาพยุโรป แบ่งเป็นผู้ประกอบการขนาด Micro ขนาดย่อม และขนาดกลาง โดยมีสัดส่วนร้อยละ 93.07, 5.79, และ 0.95 ตามลำดับ และมีสัดส่วนการจ้างงานที่มาจาก SMEs คิดเป็นร้อยละ 66.41 แบ่งเป็นผู้ประกอบการขนาด Micro ร้อยละ 29.42 ขนาดย่อม ร้อยละ 20.03% และขนาดกลางร้อยละ 16.96

ตารางที่ 153 จำนวนผู้ประกอบการและการจ้างงานตามขนาดวิสาหกิจในสหภาพยุโรป

	Micro	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	22,830,944	1,420,693	231,857	46,547
จำนวนการจ้างงาน (พันคน)	41,980,528	28,582,254	24,201,840	47,933,208

ที่มา : Annual Report on European SMEs 2017/2018

วิเคราะห์ผลกระทบ

- จากเนื้อหาในข้อตกลงที่ได้มีการระบุให้มีการแบ่งปันข้อมูล (Information sharing) และจุดประสานงาน SMEs (SME Coordinators) ส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs ทั้งในสหภาพยุโรปและประเทศไทยสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนได้ง่ายยิ่งขึ้น และไม่มีค่าธรรมเนียมที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล และยังระบุให้มีการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการส่งออก เช่น อัตราภาษีศุลกากร กฎระเบียบ ฯลฯ ส่งผลให้มีการเข้าถึงตลาดใหม่ที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงสำหรับผู้ประกอบการทั้งฝั่งสหภาพยุโรปและไทย และอาจส่งผลให้มีการเข้ามาลงทุนในประเทศหรือออกไปลงทุนต่างประเทศมากยิ่งขึ้น
- เนื้อหาในข้อตกลงยังได้ระบุให้มีการจัดทำข้อมูลที่ง่ายต่อการใช้ประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการ และมีการระบุให้ภาคีแต่ละฝ่ายจัดทำข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ (หากเป็นไปได้) ในขณะเดียวกัน จากผลสำรวจ Annual Report on European SMEs 2017/2018 ที่สหภาพยุโรปได้มีการจัดทำ และมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้ประกอบการ SMEs ในด้านเหตุผลที่ผู้ประกอบการ SMEs ไม่ส่งออก ผลการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 154 พบว่าเนื่องจากไม่ทราบว่า จะหาข้อมูลเกี่ยวกับตลาดต่างประเทศได้ที่ไหน และขั้นตอนการจัดการเพื่อส่งออกซับซ้อนเกินไป

¹⁴¹ European Commission, Annual Report on European SMEs 2017/2018.

- จึงจะเป็นโอกาสในการเปิดให้ผู้ประกอบการสหภาพยุโรปมาลงทุนในไทยมากยิ่งขึ้น หากมีการอำนวยความสะดวกในประเด็นเหล่านี้ เช่น การจัดทำข้อมูลให้สามารถที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับตลาดการลงทุนในไทยได้ง่ายขึ้น การจัดทำข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ ลดความซับซ้อนในการดำเนินงาน และขั้นตอนการดำเนินการทางภาษี
- อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยหันไปลงทุนในสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการเปิดให้เข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการค้าและการลงทุนสำหรับสองภาคี รวมถึงกฎระเบียบและข้อบังคับ ทำให้ผู้ประกอบการไทยมีความรู้ ความเข้าใจในการไปลงทุนและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เข้าถึงภายใต้ข้อตกลงมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 154 สาเหตุที่ทำให้ SMEs สหภาพยุโรปไม่ส่งออก

ความรู้เกี่ยวกับตลาดต่างประเทศ		อุปสรรคภายนอกที่เกิดขึ้นจริงหรือที่ ได้รับรู้จากการส่งออก		ปัจจัยภายใน	
เหตุผล	สัดส่วน (%)	เหตุผล	สัดส่วน (%)	เหตุผล	สัดส่วน (%)
ไม่ทราบว่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับตลาดต่างประเทศได้ที่ไหน	58	มีความเข้าใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับกฎที่ต้องปฏิบัติตามในตลาดต่างประเทศ แต่พบว่าขั้นตอนการบริหารนั้นซับซ้อนเกินไป	68	ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญที่จะจัดการกับการส่งออก	63
ไม่ทราบถึงโอกาสที่อาจเกิดขึ้นจากตลาดต่างประเทศ	55	ไม่ทราบกฎที่ต้องปฏิบัติตาม	64	การลงทุนที่จำเป็นเพื่อรองรับตลาดต่างประเทศนั้นสูงเกินไป	59
ไม่เข้าใจดีพอเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วไปภายนอกประเทศของตน	54	การจัดการกับประเด็นภาษีต่างประเทศนั้นมีความซับซ้อนเกินไป	63	ขาดทักษะการใช้ภาษา	55
ไม่สนใจตลาดต่างประเทศเพราะตลาดในประเทศก็มีโอกาสเพียงพอ	25	การแก้ไขข้อพิพาทและการร้องเรียนข้ามพรมแดนมีราคาแพงเกินไป	58	สินค้าหรือบริการไม่สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศ	28
		การระบุคุณค่าทางธุรกิจในตลาดต่างประเทศนั้นยากเกินไป	53	ไม่เห็นความจำเป็นในการส่งออกเนื่องจากตลาดในประเทศมีโอกาเพียงพอ	18
		ค่าจัดส่งสูงเกินไป	28	ไม่สนใจที่จะขยายกิจกรรมทางธุรกิจ	17
		ขาดหลักนิติธรรม	19	เป็นสินค้าหรือบริการที่เฉพาะสำหรับในประเทศและไม่สามารถส่งออกได้	15
		คอร์รัปชัน	18		

ที่มา: European Commission, Annual Report on European SMEs 2017/2018

10.4 การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐ

เนื้อหาในประเด็นการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐภายใต้ FTA ระหว่าง EU กับทั้ง 3 ประเทศ มีความคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย กระบวนการปรึกษาหารือ (Consultations) กระบวนการอนุญาโตตุลาการ ตั้งแต่การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ คุณสมบัติและหลักจรรยาบรรณของผู้ตัดสินและผู้ไกล่เกลี่ย การตีความ บทบัญญัติโดยคำนึงถึงข้อกฎหมายและข้อตกลงอื่นๆ ประกอบ เช่น Public International Law และ The Vienna Convention on the Law of Treaties รวมถึงคำวินิจฉัยการระงับข้อพิพาทขององค์การการค้าโลก (WTO) การตัดสินและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ไปจนถึงการจัดตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อเป็นทางเลือก ในการระงับข้อพิพาท อย่างไรก็ตาม อาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ระยะเวลาในแต่ละกระบวนการ เช่น การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ เป็นต้น

ตารางที่ 155 สรุปเนื้อหาและคำแปลอย่างไม่เป็นทางการด้านการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐ ภายใต้ FTA ที่ EU ได้ทำกับประเทศอื่น

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐ			
การระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement)	<ul style="list-style-type: none"> ● วัตถุประสงค์ การระงับข้อพิพาทของทั้ง 3 ประเทศนี้คล้ายคลึงกัน โดยยึดหลักของการสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการหลีกเลี่ยงหรือยุติข้อพิพาทระหว่างคู่ภาคี ซึ่งคำนึงถึงการตีความและการนำข้อตกลงไปใช้ให้สามารถบรรลุผลได้ ● ขอบเขต ใช้บทบัญญัติในข้อตกลงนี้ระหว่างคู่ภาคี ยกเว้นมีการระบุไว้เป็นอย่างอื่นอย่างชัดเจน 		
	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรึกษาหารือ (Consultations) <ul style="list-style-type: none"> ○ คู่ภาคีจะพยายามแก้ไขข้อพิพาทต่างๆ ภายใต้การตกลงร่วมกัน ทั้งนี้ฝ่ายภาคีที่ทำการขอคำปรึกษาหารือนั้นจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรส่งให้อีกฝ่ายและทำสำเนาไปยังคณะกรรมการการค้า การปรึกษาหารือจะจัดขึ้นภายใน 30 วัน และเสร็จสิ้นภายใน 45 วัน นับจากวันที่ได้รับการร้องขอ ○ สำหรับเรื่องเร่งด่วน สินค้าเสียหาย และสินค้าหรือบริการตามฤดูกาล จะจัดขึ้นภายใน 15 วัน นับจากวันร้องขอ และเสร็จสิ้นภายใน 20 วัน ทั้งนี้ระยะเวลาสามารถตกลงระหว่างคู่ภาคีได้ ○ หากไม่ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงในการแก้ปัญหา ร่วมกันภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการได้ ○ ในระหว่างการปรึกษาหารือแต่ละภาคีจะต้องให้ข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงเพียงพอสำหรับการตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรึกษาหารือ (Consultations) <ul style="list-style-type: none"> ○ เกิดขึ้นเมื่อเกิดข้อพิพาท โดยคู่ภาคีจะพยายามแก้ไขข้อพิพาทต่างๆ ภายใต้การตกลงร่วมกัน ทั้งนี้ฝ่ายภาคีที่ทำการขอคำปรึกษาหารือนั้นจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรส่งให้อีกฝ่ายและทำสำเนาไปยังคณะกรรมการการค้า ซึ่งการปรึกษาหารือจะจัดขึ้นภายใน 30 วัน และมีผลสรุปภายใน 60 วัน นับจากวันที่ได้รับการร้องขอ ○ ในกรณีที่เป็นเรื่องเร่งด่วน อันเกี่ยวข้องกับสินค้าที่ นำเข้าส่งออกหรือบริการที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล การปรึกษาหารือจะจัดขึ้นภายใน 15 วัน และสรุปภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ระยะเวลาสามารถตกลงระหว่างคู่ภาคีได้ ○ หากไม่มีการตอบสนองต่อการร้องขอคำปรึกษา ภายในสิบวันนับจากที่ได้รับการขอปรึกษาหารือ นั้น ผู้ร้องเรียนอาจขอให้มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรึกษาหารือ (Consultations) <ul style="list-style-type: none"> ○ เกิดขึ้นเมื่อเกิดข้อพิพาท โดยฝ่ายขอ การปรึกษาหารือจะดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษร และทำสำเนาไปยังคณะกรรมการการค้า ทั้งนี้การปรึกษาหารือจะจัดขึ้นภายใน 15 วัน และเสร็จสิ้นภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับการร้องขอ ○ สำหรับสินค้าเร่งด่วนหรือนำเข้าส่งออก และบริการอื่นๆ ที่มีมูลค่าการค้าใน ระยะเวลาอันสั้นจะถูกจัดการปรึกษาหารือภายใน 15 วัน และสรุปภายใน 15 วัน ทั้งนี้ระยะเวลาสามารถตกลงระหว่างคู่ภาคีได้ ○ หากไม่ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงในการ แก้ไขปัญหาร่วมกันภายในระยะเวลาที่ กำหนด สามารถจัดตั้งคณะ อนุญาโตตุลาการได้
กระบวนการระงับข้อพิพาท (Dispute settlement procedures)	<p>1. กระบวนการอนุญาโตตุลาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การริเริ่ม หากการปรึกษาหารือไม่สามารถแก้ไขได้ การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้น โดยการร้องขอให้มีการจัดตั้งจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรต่อภาคีที่ถูกร้องเรียน และคณะกรรมการการค้า โดยภาคี 	<p>1. กระบวนการอนุญาโตตุลาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การริเริ่ม หากการปรึกษาหารือไม่สามารถแก้ไขได้ การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้น โดยการร้องขอให้มีการจัดตั้งจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรต่อภาคีที่ถูกร้องเรียน และคณะกรรมการการค้า โดยภาคีผู้ 	<p>1. กระบวนการอนุญาโตตุลาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การริเริ่ม หากการปรึกษาหารือไม่สามารถแก้ไขได้ การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้น โดยการร้องขอให้มีการจัดตั้งจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรต่อภาคีที่ถูกร้องเรียน และ

ประเด็น	เวียตนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<p>ผู้ร้องเรียนจะต้องระบุมাত্রการเฉพาะที่เป็นปัญหาและอธิบายว่าละเมิดบทบัญญัติอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ประกอบไปด้วย 3 คน ภายใน 10 วัน โดยการขอจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคิจะต้องปรึกษาหารือเพื่อตกลงกันเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ วันที่จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นวันที่ทั้งสามท่านได้แจ้งภาคิถึงการได้รับการแต่งตั้ง ● การดำเนินการระงับข้อพิพาทของคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคิจะได้พบกับคณะอนุญาโตตุลาการภายใน 10 วัน พิจารณาทุกเรื่องให้เห็นสมควร รวมถึงระยะเวลาของการดำเนินคดี ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายของอนุญาโตตุลาการตามภาคผนวก 15-A ทั้งนี้การไต่สวนจะเปิดเผยต่อสาธารณชน ● คำวินิจฉัยเบื้องต้นในภาวะเร่งด่วน หากภาคิร้องขอว่าเป็นกรณีเร่งด่วน คณะอนุญาโตตุลาการจะให้คำชี้ขาดเบื้องต้นภายใน 10 วันนับจากที่มีการกำหนดว่าเป็นกรณีเร่งด่วน ● Interim Report คณะอนุญาโตตุลาการจะจัดทำรายงานดังกล่าวที่มีการกำหนดผลการบังคับใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และเหตุผลพื้นฐาน รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ไม่เกิน 90 วันนับจากวันที่มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ภาคิสามารถส่งคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในส่วนข้อเท็จจริงภายใน 14 วันหลังจากได้รับการแจ้งเตือน สำหรับในกรณีเร่งด่วน 	<p>ร้องเรียนจะต้องระบุมাত্রการเฉพาะที่เป็นปัญหาและอธิบายว่าละเมิดบทบัญญัติอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ประกอบไปด้วย 3 คน ภายใน 5 วัน นับจากได้รับคำร้องขอ โดยภาคิที่ถูกร้องเรียนจะต้องเข้าสู่การปรึกษาหารือเพื่อตกลงองค์ประกอบของอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้วันที่จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นวันที่เลือกอนุญาโตตุลาการคนสุดท้ายในสามคน ● คำวินิจฉัยเบื้องต้นในภาวะเร่งด่วน หากภาคิร้องขอว่าเป็นกรณีเร่งด่วน คณะอนุญาโตตุลาการจะให้คำชี้ขาดเบื้องต้นภายใน 10 วันนับจากวันก่อตั้ง ● Interim Panel Report คณะอนุญาโตตุลาการจะออกรายงานนี้ไปยังคู่กรณีเพื่อกำหนดผลการบังคับใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถส่งคำขอตรวจสอบรายงานดังกล่าวได้ภายใน 30 วัน หลังจากได้รับแจ้ง ● การพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ออกคำวินิจฉัยไปยังคู่กรณีและคณะกรรมการการค้าภายใน 150 วัน นับจากวันที่มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ในกรณีเร่งด่วนไม่เกิน 75 วัน 	<p>คณะกรรมการการค้า โดยภาคิผู้ร้องเรียนจะต้องระบุมাত্রการเฉพาะที่เป็นปัญหาและอธิบายว่าละเมิดบทบัญญัติอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● องค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการ ประกอบไปด้วย 3 คน ภายใน 10 วัน โดยการขอจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคิจะต้องปรึกษาหารือเพื่อตกลงกันเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ประธานคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นผู้ที่ไม่ใช่ของภาคิฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ● คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ <ul style="list-style-type: none"> ○ คณะอนุญาโตตุลาการจะจัดส่งรายงาน <u>Interim arbitral report</u> ไปยังคู่ภาคิไม่ช้ากว่า 90 วัน นับจากวันจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ซึ่งรายงานดังกล่าวจะกำหนดการบังคับใช้บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องและเหตุผลพื้นฐาน รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หากล่าช้าจะต้องแจ้งเหตุผลแก่คู่ภาคิเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่ควรเกิน 120 วัน ในกรณีเร่งด่วน สินค้าเสียหาย และบริการต่างๆ ที่มีมูลค่าทางการค้าในระยะเวลาอันสั้น รายงานจะถูกส่งภายใน 45 วัน แต่ไม่เกินกว่า 60 วัน ทั้งนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถส่งคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อตรวจสอบรายงานได้ภายใน 14 วัน หากเป็นกรณีเร่งด่วนภายใน 7 วัน นับจากวันที่ได้รับรายงาน

ประเด็น	เวียตนาม	สิงคโปร์	เมอริโศซูร์
	<p><u>ที่เกี่ยวข้องกับสินค้านำเข้าเสียค่าบริการตามฤดูกาล จะออกรายงานภายใน 45 วัน และไม่เกิน 60 วันไม่ว่าจะกรณีใดๆ ก็ตาม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Final Report คณะอนุญาโตตุลาการจะออกรายงานขั้นสุดท้ายต่อภาคีและคณะกรรมการการค้าภายใน 120 วัน นับจากวันที่มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ขณะที่ในกรณีเร่งด่วนจะออกไม่เกิน 60 วัน ซึ่งรายงานขั้นสุดท้ายนี้จะรวมการอภิปราย ข้อต่อแย้ง และการกล่าวถึงความเห็นของคู่ภาคีอย่างชัดเจน 		<ul style="list-style-type: none"> ○ คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องออกรายงานขั้นสุดท้ายที่มีค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการภายใน 120 วัน หากล่าช้าไม่ควรเกิน 150 วัน นับจากวันจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ ในกรณีเร่งด่วน สินค้านำเข้าเสียค่าบริการที่มีมูลค่าทางการค้าในระยะเวลาอันสั้น ไม่เกิน 60 วัน หรือค่าสุดไม่เกิน 75 วัน นับจากวันที่ตั้ง ทั้งนี้ค่าพิจารณาคดีเบื้องต้นว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนหรือไม่ ต้องดำเนินการภายใน 10 วัน
	<p>2. การปฏิบัติตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติตาม Final Report ฝ่ายภาคีที่ถูกร้องเรียนจะต้องปฏิบัติตาม Final Report ด้วยความสุจริต ● ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติตาม ระยะเวลาในการปฏิบัติตามรายงานขั้นสุดท้ายจะต้องไม่เกิน 30 วัน ทั้งนี้ระยะเวลาที่เหมาะสมอาจขยายได้โดยความตกลงร่วมกันของคู่ภาคี ● การทบทวนมาตรการ มีการทบทวนมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับ Final Report ● การเยียวยาชั่วคราวในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม หากไม่มีข้อตกลงเรื่องการชดเชยภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาตามสมควรหรือยังไม่มีการใช้มาตรการใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับผลการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคีผู้ร้องมีสิทธิแจ้งต่อภาคีอีกฝ่ายและต่อคณะกรรมการการค้า ถึงการระงับพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากทบัญญัติใดๆ ที่อ้างในข้อ 	<p>2. การปฏิบัติตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ฝ่ายภาคีที่ถูกร้องเรียนจะปฏิบัติตามการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการด้วยความสุจริต ● ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติตาม ไม่ช้ากว่า 30 วันหลังจากได้รับการแจ้งผลการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ระยะเวลาที่เหมาะสมอาจขยายได้โดยความตกลงร่วมกันของคู่สัญญา ● การทบทวนมาตรการ มีการทบทวนมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ● การเยียวยาชั่วคราวในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม หากไม่มีข้อตกลงเรื่องการชดเชยภายใน 30 วันนับจากวันสิ้นสุดระยะเวลาตามสมควรหรือยังไม่มีการใช้มาตรการใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับผลการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคีผู้ร้องมีสิทธิแจ้งต่อภาคีอีกฝ่ายและต่อคณะกรรมการการค้าถึงการระงับพันธกรณี 	<p>2. การปฏิบัติตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ฝ่ายภาคีที่ถูกร้องเรียนจะปฏิบัติตามการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการด้วยความสุจริต ● ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติตาม ไม่ช้ากว่า 30 วันหลังจากได้รับการแจ้งพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ระยะเวลาที่เหมาะสมอาจขยายได้โดยความตกลงร่วมกันของคู่ภาคี ● การทบทวนมาตรการ มีการทบทวนมาตรการต่างๆ ที่ดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ● การเยียวยาชั่วคราวในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม หากไม่มีข้อตกลงเรื่องการชดเชยภายใน 30 วันหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาที่

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริคัวร์
	<p>15.2 (ขอบเขต) ในระดับที่เทียบเท่ากับความเสียหายและความเสียหายที่ได้รับการจากการฝ่าฝืนคำชี้ขาดดังกล่าว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนมาตรการที่นำไปปฏิบัติหลังจากการยอมรับการเยียวยาชั่วคราวสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม ภาคิที่ถูกร้องเรียนจะต้องแจ้งให้ภาคิอีกฝ่ายและคณะกรรมการการการค้าทราบถึงมาตรการใดๆ ที่ได้ดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการและคำร้องขอให้มีการยุติการระงับข้อผูกพัน 	<p>เกิดขึ้นจากบทบัญญัติใดๆ ที่อ้างใน 14.2 (ขอบเขต) ในระดับที่เทียบเท่ากับความเสียหายและความเสียหายที่ได้รับการจากการฝ่าฝืนคำชี้ขาดดังกล่าว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนมาตรการต่างๆ ที่จะปฏิบัติตามหลังจากมีการระงับการผูกพัน ภาคิที่ถูกร้องเรียนจะต้องแจ้งให้ภาคิอีกฝ่ายและคณะกรรมการการค้าทราบถึงมาตรการใดๆ ที่ได้ดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการและคำร้องขอให้มีการยุติการระงับข้อผูกพัน 	<p>กำหนด ฝ่ายผู้ร้องอาจแจ้งให้อีกฝ่ายระงับการผูกพันอื่นๆ ได้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนมาตรการที่นำไปปฏิบัติ หลังจากการยอมรับการเยียวยาชั่วคราวสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม ภาคิที่ถูกร้องเรียนจะต้องแจ้งให้ภาคิอีกฝ่ายและคณะกรรมการการค้าทราบถึงมาตรการใดๆ ที่ได้ดำเนินการไปตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ
	<p>3. บทบัญญัติร่วม (Common provisions)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Replacement of Arbitrators ในระหว่างกระบวนการอนุญาโตตุลาการ หากอนุญาโตตุลาการเดิมหรือสมาชิกบางคนไม่สามารถเข้าร่วมได้ การขยายเวลาสำหรับการแจ้งเรื่องรายงานและคำวินิจฉัย (แล้วแต่กรณี) จะขยายออกไปอีก 20 วัน ● การระงับและการยุติกระบวนการอนุญาโตตุลาการ คณะอนุญาโตตุลาการจะระงับการทำงานของตนเมื่อใดก็ตามที่คู่ภาคิตกลงกันได้ แต่จะไม่สามารถระงับได้ติดต่อกันจนถึง 12 เดือน ทั้งนี้คู่ภาคิต้องแจ้งข้อตกลงดังกล่าวต่อประธานคณะอนุญาโตตุลาการและคณะกรรมการการค้าในเวลาใดก็ได้ แต่ต้องก่อนที่จะมีการออกรายงานขั้นสุดท้าย ● Mutually Agreed Solution คู่ภาคิอาจบรรลุข้อตกลงร่วมกันเพื่อแก้ไขข้อพิพาทได้ โดยจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการการค้าและคณะอนุญาโตตุลาการทราบหากมีการแก้ไขดังกล่าว 	<p>3. บทบัญญัติร่วม (Common provisions)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การระงับและการยุติกระบวนการอนุญาโตตุลาการ คู่ภาคิสามารถตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยุติกระบวนการระงับข้อพิพาท ● Mutually Agreed Solution คู่ภาคิอาจบรรลุข้อตกลงร่วมกันเพื่อแก้ไขข้อพิพาทได้ โดยจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการการค้าและคณะอนุญาโตตุลาการทราบหากมีการแก้ไขดังกล่าว ● Rules of Procedure การประชุมใดๆ ของคณะอนุญาโตตุลาการจะเปิดเป็นสาธารณะ ● Submission of Information คณะอนุญาโตตุลาการยังมีสิทธิแสวงหาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญตามสมควร สำหรับการได้รับข้อมูลอื่นๆ และเลือกผู้เชี่ยวชาญจะต้องปรึกษากับภาคิก่อน ● กฎของการตีความ คณะอนุญาโตตุลาการจะตีความตาม Public international law และสิ่งที่ประมวลไว้ใน The Vienna Convention on the Law of Treaties ในกรณีข้อผูกพันภายใต้ข้อตกลงนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การถอนหรือระงับข้อพิพาท ฝ่ายที่ร้องเรียนอาจเพิกถอนคำร้องเรียนได้ ทั้งนี้คณะอนุญาโตตุลาการสามารถระงับการทำงานตามที่คู่ภาคิตกลงกันได้ แต่อยู่ในระยะเวลาที่ไม่เกิน 12 เดือน ● Mutually Agreed Solution คู่ภาคิอาจบรรลุข้อตกลงร่วมกันเพื่อแก้ไขข้อพิพาทได้ตลอดเวลา ด้วยกระบวนการระงับข้อพิพาทใดๆ ก็ได้ โดยจะต้องแจ้งให้ประธานคณะผู้พิจารณาทราบ ● Information and Technical Advice คณะอนุญาโตตุลาการอาจขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญหรือรับข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎระเบียบวิธีปฏิบัติได้ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
	<ul style="list-style-type: none"> ● Information and Technical Advice คณะอนุญาโตตุลาการมีสิทธิที่จะแสวงหาและรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเห็นสมควร สำหรับการเลือกผู้เชี่ยวชาญ และการรับข้อมูลอื่นๆ คณะอนุญาโตตุลาการต้องปรึกษากับภาคีก่อน ● กฎของการตีความ คณะอนุญาโตตุลาการจะตีความตาม Public international law และข้อกำหนดใน The Vienna Convention on the Law of Treaties และจะต้องคำนึงถึงการตีความที่เกี่ยวข้องในการระงับข้อพิพาทขององค์การการค้าโลก ● การตัดสินและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ การตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการจะอยู่บนฉันทามติ หากไม่สามารถตกลงได้จะต้องได้รับการตัดสินด้วยคะแนนเสียงข้างมาก และความคิดเห็นที่แตกต่างของอนุญาโตตุลาการจะไม่เปิดเผยไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม ทั้งนี้รายงานและคำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องได้รับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไขจากคู่ภาคี ซึ่งคณะกรรมการการค้าจะจัดทำรายงานและคำชี้ขาดนี้เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างครบถ้วนภายใน 10 วัน 	<p>เหมือนกับข้อผูกพันภายใต้ข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO) คณะอนุญาโตตุลาการจะพิจารณาการตีความตามคำวินิจฉัยการระงับข้อพิพาทของ WTO</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การตัดสินและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ การตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการจะอยู่บนฉันทามติ หากไม่สามารถตกลงได้จะต้องได้รับการตัดสินด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ทั้งนี้คณะกรรมการการค้าจะทำให้การตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการเปิดเผยต่อสาธารณชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● กฎหมายที่ใช้บังคับ คณะอนุญาโตตุลาการจะตีความตาม Public international law และตามคำวินิจฉัยของการระงับข้อพิพาทขององค์การการค้าโลก ● คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ <ul style="list-style-type: none"> ○ ประกอบไปด้วย ผลข้อเท็จจริง กฎหมายที่ใช้บังคับ และเหตุผลพื้นฐาน รวมถึงข้อสรุป และการอภิปรายถึงข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในขั้นตอนพิจารณา ○ การตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการจะอยู่บนฉันทามติ หากไม่สามารถตกลงได้จะต้องได้รับการตัดสินด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการจะไม่คัดค้านต่อความคิดเห็น และจะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับการลงคะแนน ○ คำตัดสินของคณะอนุญาโตตุลาการเปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างครบถ้วน เว้นแต่คู่กรณีตกลงร่วมกันว่าเป็นความลับ ทั้งนี้คำตัดสินไม่มีการอุทธรณ์ ไม่สามารถเพิ่มหรือลดสิทธิที่ระบุไว้ในบทบัญญัติได้ ไม่สามารถตีความให้เป็น การให้สิทธิหรือกำหนดภาระผูกพันแก่บุคคลธรรมดาหรือกฎหมายที่ นอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในกฎหมายภายในประเทศของ MERCOSUR ● ขอคำชี้แจง ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถขอเป็นลายลักษณ์อักษรได้ภายใน 10 วัน หลังจาก

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโศซูร์
			ได้รับแจ้งคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นเพียงการขอพิจารณาหากเห็นว่าไม่ชัดเจน แต่การขอคำชี้แจงนี้จะไม่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ
บทบัญญัติทั่วไป (General provisions)	<ul style="list-style-type: none"> ● รายชื่ออนุญาโตตุลาการ <ul style="list-style-type: none"> ○ คณะกรรมการการค้าจัดตั้งรายชื่อบุคคลอย่างน้อย 15 คนที่มีความเต็มใจและสามารถทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการได้ ซึ่งรายชื่อย่อยประกอบไปด้วย 3 รายการ 1) สำหรับสหภาพ 2) สำหรับเวียดนาม 3) รายชื่อย่อยหนึ่งรายชื่อซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ได้เป็นคนในชาติของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยทั้ง 3 รายการต้องมีอย่างน้อย 5 คน ○ อนุญาโตตุลาการจะต้องเป็นผู้มีความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะทาง ทางด้านกฎหมายและการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงเป็นผู้ที่มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ ไม่เข้าร่วมกับรัฐบาลของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ● ทางเลือกเวทีในการระงับข้อพิพาท การดำเนินการหรือการระงับข้อพิพาทต้องไม่เป็นการตัดสิทธิต่อการกระทำใดๆ ในกรอบ WTO และข้อตกลงระหว่างประเทศ ● กำหนดเวลา การนับกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ทั้งหมดในบทนี้ ให้นับตามวันปฏิทิน โดยนับถัดจากวันที่มีการดำเนินการหรือข้อเท็จจริงที่อ้างถึง เว้นแต่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● รายชื่ออนุญาโตตุลาการ <ul style="list-style-type: none"> ○ ประธานคณะอนุญาโตตุลาการ ภาคีจะต้องเสนอรายชื่อของบุคคล 5 คนที่เต็มใจและสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ○ สำหรับอนุญาโตตุลาการ คณะกรรมการการค้าจะต้องเสนอรายชื่อบุคคลอย่างน้อย 10 คนที่เต็มใจและมีความสามารถในการทำหน้าที่ได้ ทั้งนี้ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องเสนอบุคคลอย่างน้อย 5 คนเพื่อทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการ ○ อนุญาโตตุลาการจะต้องเป็นผู้มีความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะทาง ทางด้านกฎหมายและการค้าระหว่างประเทศ หรือการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงเป็นผู้ที่มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ ไม่เข้าร่วมกับรัฐบาลของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ● ความสัมพันธ์กับภาระผูกพันขององค์การการค้าโลก การดำเนินการหรือการระงับข้อพิพาทต้องไม่เป็นการตัดสิทธิต่อการกระทำใดๆ ในกรอบ WTO ● กำหนดเวลา การนับกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ทั้งหมดในบทนี้ ให้นับตามวันปฏิทิน โดยนับถัดจากวันที่มีการดำเนินการหรือข้อเท็จจริงที่อ้างถึง เว้นแต่จะกำหนดเป็นอย่างอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● การแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะด้านกฎหมายและการค้าระหว่างประเทศ และจะต้องมีความเป็นอิสระในการให้บริการที่ไม่ขึ้นอยู่กับคำแนะนำขององค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ● ทางเลือกเวทีในการระงับข้อพิพาท การดำเนินการหรือการระงับข้อพิพาทต้องไม่เป็นการตัดสิทธิต่อการกระทำใดๆ ตามกรอบ WTO และข้อตกลงระหว่างประเทศ ● กำหนดเวลา <ul style="list-style-type: none"> ○ การนับกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ทั้งหมดในบทนี้ ให้นับตามวันปฏิทิน โดยนับถัดจากวันที่มีการดำเนินการหรือข้อเท็จจริงที่อ้างถึง ○ กรอบระยะเวลาใดๆ ก็ตามสามารถขยายออกได้ด้วยข้อตกลงร่วมกันของภาคีทั้งสองฝ่าย

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริคัวร์
	<ul style="list-style-type: none"> ● การรักษาความลับและความสัมพันธ์ในการระงับข้อพิพาท <ul style="list-style-type: none"> ○ ขั้นตอนของกระบวนการไกล่เกลี่ย คำแนะนำหรือวิธีแก้ปัญหาสามารถเสนอเป็นความลับ หรืออาจเปิดเผยต่อสาธารณชนว่ามีการไกล่เกลี่ยเกิดขึ้น ○ ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยจะไม่กระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ○ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจไม่ได้ทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้อภิปรายในการดำเนินการระงับข้อพิพาท ● ค่าใช้จ่าย ภาคแต่ละฝ่ายจะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายของตนเองที่เกิดจากการเข้าร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ย และคู่ภาคีจะต้องร่วมกันจ่ายค่าตอบแทนของผู้ไกล่เกลี่ยอย่างเท่าเทียมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนและการปรับเปลี่ยนบท ที่อาจมีการแก้ไขจะถูกตัดสินใจโดยคณะกรรมการการค้า ● Relationship to Dispute Settlement ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยไม่ได้มีไว้ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับกระบวนการระงับข้อพิพาท ● การจำกัดเวลา การจำกัดเวลาใดๆ อาจถูกแก้ไขได้ด้วยข้อตกลงร่วมกันระหว่างคู่สัญญา ● ค่าใช้จ่าย ภาคแต่ละฝ่ายจะต้องแบกรับค่าใช้จ่ายของตนเองที่เกิดจากการเข้าร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ย และคู่ภาคีจะต้องร่วมกันจ่ายค่าตอบแทนของผู้ไกล่เกลี่ยอย่างเท่าเทียมกัน ● ทบทวน หลังจาก 5 ปีที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ภาคจะต้องปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการไกล่เกลี่ย โดยใช้ประสบการณ์และพัฒนาให้สอดคล้องกับกลไก WTO 	
กลไกการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย (Mediation mechanism)	วัตถุประสงค์และขอบเขต การอำนวยความสะดวกในการค้นหาวิธีแก้ปัญหาที่ตกลงร่วมกันด้วยขั้นตอนที่ครอบคลุมและรวดเร็วจากความช่วยเหลือของผู้ไกล่เกลี่ย		ยังไม่มีรายละเอียดในข้อตกลง
กระบวนการภายใต้กลไกการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย	<ul style="list-style-type: none"> ● การขอข้อมูล ก่อนการเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย ภาคอาจทำการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับข้อมูลมาตรการหรือผลกระทบต่อการค้าหรือการลงทุนระหว่างคู่ภาคีได้ ● การเริ่มต้น ภาคอาจร้องขอให้คู่ภาคีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งคำร้องขอนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การขอข้อมูล ก่อนการเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย ภาคอาจทำการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับข้อมูลมาตรการหรือผลกระทบต่อการค้าหรือการลงทุนระหว่างคู่ภาคีได้ ● การเริ่มต้น ภาคอาจร้องขอให้คู่ภาคีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งคำร้องขอนี้ 	การไกล่เกลี่ย ภาคอาจร้องขอให้ภาคอีกฝ่ายเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย ซึ่งดูที่ผลกระทบต่อการค้าระหว่างคู่ภาคี ทั้งนี้ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยเริ่มได้ด้วยความตกลงร่วมกันของคู่ภาคีเท่านั้น

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโควัวร์
	<p>จะต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะนำเสนอข้อกังวลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ระบุมาตรการเฉพาะที่เป็นปัญหาจัดทำแถลงการณ์ผลกระทบที่มีต่อการค้าหรือการลงทุนระหว่างคู่ภาคี ทั้งนี้การตอบกลับนั้นจะต้องตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรภายในสิบวันหลังจากได้รับคำร้องขอ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ย <ul style="list-style-type: none"> ○ คู่ภาคีจะต้องพยายามตกลงกับผู้ไกล่เกลี่ยไม่ช้ากว่า 15 วัน หลังจากได้รับการตอบกลับคำขอ ○ ประธานคณะกรรมการการค้าหรือตัวแทนของประธานจะเลือกผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องไม่เป็นคนในชาติของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่คู่ภาคีจะตกลงเป็นอย่างอื่น ผู้ไกล่เกลี่ยจะช่วยเหลือคู่ภาคีด้วยความเป็นกลางและโปร่งใส ● กฎของกระบวนการไกล่เกลี่ย <ul style="list-style-type: none"> ○ ภายใน 10 วันหลังจากการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยภาคีที่เรียกร้องกระบวนการไกล่เกลี่ยจะต้องนำเสนอรายละเอียดที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบต่อการค้า ○ ผู้ไกล่เกลี่ยจะใช้วิธีการนำเสนอให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับการค้าการลงทุน และอาจให้มีการจัดประชุมระหว่างคู่ภาคีเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน รวมถึงอาจขอความช่วยเหลือหรือปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ○ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจให้คำแนะนำและเสนอแนวทางการแก้ไข ซึ่งคู่ภาคีอาจยอมรับหรือปฏิเสธได้ ○ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องส่งรายงานข้อเท็จจริงเมื่อคู่ภาคีร้องขอ โดยสรุปย่อ ได้แก่ 1) มาตรการที่เป็น 	<p>จะต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะนำเสนอข้อกังวลได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ระบุมาตรการเฉพาะที่เป็นปัญหาจัดทำแถลงการณ์ผลกระทบที่มีต่อการค้าหรือการลงทุนระหว่างคู่ภาคี ทั้งนี้การตอบกลับนั้นจะต้องตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรภายในสิบวันหลังจากได้รับคำร้องขอ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ย <ul style="list-style-type: none"> ○ คู่ภาคีจะต้องพยายามตกลงกับผู้ไกล่เกลี่ยไม่ช้ากว่า 15 วัน หลังจากได้รับการตอบกลับคำขอ ○ ประธานคณะกรรมการการค้าหรือตัวแทนของประธานจะเลือกผู้ไกล่เกลี่ยภายใน 5 วันนับจากที่มีวันร้องขอ ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องไม่เป็นคนในชาติของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่คู่ภาคีจะตกลงเป็นอย่างอื่น ผู้ไกล่เกลี่ยจะช่วยเหลือคู่ภาคีด้วยความเป็นกลางและโปร่งใส ● กฎของกระบวนการไกล่เกลี่ย <ul style="list-style-type: none"> ○ ภายใน 10 วันหลังจากการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ภาคีที่เรียกร้องกระบวนการไกล่เกลี่ยจะต้องนำเสนอรายละเอียดที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน ○ ผู้ไกล่เกลี่ยจะใช้วิธีการนำเสนอให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับการค้าการลงทุน และอาจให้มีการจัดประชุมระหว่างคู่ภาคีเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน รวมถึงอาจขอความช่วยเหลือหรือปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ○ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจให้คำแนะนำและเสนอแนวทางการแก้ไข ซึ่งคู่ภาคีอาจยอมรับหรือปฏิเสธได้ 	

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโศซูร์
	<p><u>ปัญหาในกระบวนการไกล่เกลี่ย 2) ขั้นตอนปฏิบัติตาม 3) ผลสุดท้ายของขั้นตอนการไกล่เกลี่ย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยจะสิ้นสุดลงเมื่อ 1) มีการยอมรับวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันของคู่ภาคี 2) มีการประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ไกล่เกลี่ยแล้วว่า การไกล่เกลี่ยเพิ่มเติมจะไม่เกิดประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยจะสิ้นสุดลงเมื่อ 1) มีการยอมรับวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันของคู่ภาคี 2) มีการประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ไกล่เกลี่ยแล้วว่า การไกล่เกลี่ยเพิ่มเติมจะไม่เกิดประโยชน์ 	
<p>การดำเนินงาน (Implementation)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การดำเนินงานข้อตกลงการแก้ปัญหาร่วมกัน <ul style="list-style-type: none"> ○ ในกรณีที่คู่ภาคีตกลงจะแก้ไขร่วมกันแต่ละฝ่าย ต้องใช้มาตรการที่จำเป็นในการดำเนินการแก้ไขตามที่ตกลงร่วมกัน ○ ภาคีที่ดำเนินการจะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงขั้นตอนและมาตรการใดๆ ก็ตามที่จะดำเนินการร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การดำเนินงานข้อตกลงการแก้ปัญหาร่วมกัน <ul style="list-style-type: none"> ○ ในกรณีที่คู่ภาคีตกลงจะแก้ไขร่วมกันแต่ละฝ่าย ต้องใช้มาตรการที่จำเป็นในการดำเนินการแก้ไขตามที่ตกลงร่วมกัน ○ ภาคีที่ดำเนินการจะต้องแจ้งให้อีกฝ่ายทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงขั้นตอนและมาตรการใดๆ ก็ตามที่จะดำเนินการร่วมกัน ○ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องจัดทำรายงานข้อเท็จจริงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยสรุปย่อ มาตรการที่มีปัญหาในการดำเนินการ ขั้นตอนการปฏิบัติตาม และผลสุดท้ายของการแก้ปัญหที่ตกลงร่วมกัน 	<p>ยังไม่มีรายละเอียดในข้อตกลง</p>
<p>กฎของวิธีการอนุญาโตตุลาการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบัญญัติทั่วไป ให้ภาคีที่เป็นฝ่ายถูกฟ้องเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประชุมพิจารณากรณีพิพาท เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น และให้ภาคีทั้งสองฝ่ายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น รวมถึงค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของคณะอนุญาโตตุลาการ ● การแจ้ง ภาคีและอนุญาโตตุลาการส่งคำร้องขอแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือให้ส่งเอกสารต่างๆ ผ่านทาง e-mail และจะต้องมีการส่งเอกสารเป็น hard copy ตามไปโดยผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบัญญัติทั่วไป ให้ภาคีที่เป็นฝ่ายถูกฟ้องเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประชุมพิจารณากรณีพิพาท เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น และให้ภาคีทั้งสองฝ่ายรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น รวมถึงค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของคณะอนุญาโตตุลาการ ● การแจ้ง ภาคีและอนุญาโตตุลาการส่งคำร้องขอแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือให้ส่งเอกสารต่างๆ ผ่านทาง e-mail และจะต้องมีการส่งเอกสารเป็น hard copy ตามไปโดยผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบัญญัติทั่วไป มีการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของคณะอนุญาโตตุลาการ หากไม่ได้กำหนดไว้ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับพิจารณาของ WTO ● การแจ้ง ภาคีและอนุญาโตตุลาการส่งคำร้องขอแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือให้ส่งเอกสารต่างๆ ผ่านทาง e-mail และจะต้องมีการส่งเอกสารเป็น hard copy ตามไปโดยผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโศซูร์
	<ul style="list-style-type: none"> ● การเริ่มต้นของอนุญาโตตุลาการ เป็นรายละเอียดการคัดเลือกบุคคลทำหน้าที่เป็นคณะอนุญาโตตุลาการ ● การยื่นเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร ภาคีที่ร้องเรียนจะต้องส่งเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ช้ากว่า 20 วัน หลังจากมีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ และภาคีที่ถูกร้องเรียนจะต้องยื่นข้อโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรไม่เกิน 20 วัน หลังจากได้รับความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ฟ้อง ● การทำงานของคณะอนุญาโตตุลาการ ประธานคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นประธานในการประชุมทุกครั้ง มีเพียงอนุญาโตตุลาการเท่านั้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการพิจารณา ทั้งนี้การร่างคำวินิจฉัยใดๆ จะเป็นความรับผิดชอบเฉพาะของอนุญาโตตุลาการ ● การแทนที่ <ul style="list-style-type: none"> ○ หากอนุญาโตตุลาการไม่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ถอนตัว หรือมีเหตุที่จะต้องถูกแทนที่ จะต้องมีการคัดเลือกบุคคลมาแทนที่ ○ ในกรณีที่ภาคีเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงอนุญาโตตุลาการ เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักของจรรยาบรรณ ภาคีควรแจ้งภายใน 15 วัน นับจากวันที่ทราบถึงสถานการณ์ดังกล่าว ● การพิจารณา <ul style="list-style-type: none"> ○ ประธานต้องกำหนดวันและเวลาการพิจารณาคดี โดยยืนยันเรื่องนี้เป็นลายลักษณ์อักษรถึงคู่ภาคี ข้อมูลจะถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเริ่มต้นของอนุญาโตตุลาการ เป็นรายละเอียดการคัดเลือกบุคคลทำหน้าที่เป็นคณะอนุญาโตตุลาการ ● การส่งเอกสารครั้งแรก ภาคีที่ร้องเรียนจะต้องส่งเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกไม่ช้ากว่า 20 วัน หลังจากมีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ และภาคีที่ถูกร้องเรียนจะต้องยื่นข้อโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรไม่เกิน 20 วัน หลังจากได้รับเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรก ● การทำงานของคณะอนุญาโตตุลาการ ประธานคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นประธานในการประชุมทุกครั้ง มีเพียงอนุญาโตตุลาการเท่านั้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการพิจารณา ทั้งนี้การร่างคำวินิจฉัยใดๆ จะเป็นความรับผิดชอบเฉพาะของอนุญาโตตุลาการ ● การแทนที่ <ul style="list-style-type: none"> ○ หากอนุญาโตตุลาการไม่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ถอนตัว หรือมีเหตุที่จะต้องถูกแทนที่ จะต้องมีการคัดเลือกบุคคลมาแทนที่ ○ ในกรณีที่ภาคีเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงอนุญาโตตุลาการ เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักของจรรยาบรรณ ภาคีควรแจ้งภายใน 15 วัน นับจากวันที่ทราบถึงสถานการณ์ดังกล่าว ● การพิจารณา <ul style="list-style-type: none"> ○ ประธานต้องกำหนดวันและเวลาการพิจารณาคดี โดยยืนยันเรื่องนี้เป็นลายลักษณ์อักษรถึงคู่ภาคี ข้อมูลจะถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน ○ คณะอนุญาโตตุลาการอาจจัดให้มีการไต่สวนเพิ่มเติมหากคู่ภาคีเห็นด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเริ่มต้นของอนุญาโตตุลาการ เป็นรายละเอียดการคัดเลือกบุคคลทำหน้าที่เป็นคณะอนุญาโตตุลาการ ● การส่งเอกสารครั้งแรก ภาคีที่ร้องเรียนจะต้องส่งเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกไม่ช้ากว่า 30 วัน หลังจากมีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ และภาคีที่ถูกร้องเรียนจะต้องยื่นข้อโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรไม่เกิน 30 วัน หลังจากได้รับเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรก ● การทำงานของคณะอนุญาโตตุลาการ ประธานคณะอนุญาโตตุลาการจะเป็นประธานในการประชุมทุกครั้ง มีเพียงอนุญาโตตุลาการเท่านั้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการพิจารณา ทั้งนี้การร่างคำวินิจฉัยใดๆ จะเป็นความรับผิดชอบเฉพาะของอนุญาโตตุลาการ ● การแทนที่ <ul style="list-style-type: none"> ○ หากอนุญาโตตุลาการไม่สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ถอนตัว หรือมีเหตุที่จะต้องถูกแทนที่ จะต้องมีการคัดเลือกบุคคลมาแทนที่ ○ ในกรณีที่ภาคีเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงอนุญาโตตุลาการ เพราะไม่ปฏิบัติตามหลักของจรรยาบรรณ ภาคีควรแจ้งภายใน 15 วัน นับจากวันที่ทราบถึงสถานการณ์ดังกล่าว

ประเด็น	เวียตนาม	สิงคโปร์	เมอริไคเจอร์
	<ul style="list-style-type: none"> ○ คณะอนุญาโตตุลาการอาจจัดให้มีการไต่สวนเพิ่มเติมหากคู่ภาคีเห็นด้วย ● คำถามเป็นลายลักษณ์อักษร คณะอนุญาโตตุลาการอาจตั้งคำถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้ตลอดเวลาในระหว่างการดำเนินการพิจารณา ● ความลับ ภาคีสามารถแจ้งอนุญาโตตุลาการได้ว่าข้อมูลใดเป็นความลับ อย่างไรก็ดี หากมีการร้องขอโดยคู่พิพาทอีกฝ่ายจะต้องให้ข้อมูลในเวอร์ชันที่ไม่เป็นความลับและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ภายใน 15 วัน ● การติดต่อโดยฝ่ายเดียว คณะอนุญาโตตุลาการจะไม่พบหรือติดต่อฝ่ายภาคีในกรณีที่ไม่มีภาคีอีกฝ่าย ● การยื่นเอกสารของบุคคลภายนอก มีหลักการที่เปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการรับเอกสารความเห็นจากคนภายนอกที่ไม่ใช่คู่พิพาทเพื่อประกอบการพิจารณากรณีพิพาท 	<ul style="list-style-type: none"> ○ การพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการจะเปิดเผยต่อสาธารณชน เว้นแต่คู่ภาคีเห็นร่วมกันว่าควรปิดบางส่วน ○ ภาคีแต่ละฝ่ายอาจเสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการให้ภาคีอีกฝ่ายส่งเอกสารเพิ่มได้ ● คำถามเป็นลายลักษณ์อักษร คณะอนุญาโตตุลาการอาจตั้งคำถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้ตลอดเวลาในระหว่างการดำเนินการพิจารณา ● ความลับ ภาคีสามารถแจ้งอนุญาโตตุลาการได้ว่าข้อมูลใดเป็นความลับ อย่างไรก็ดี หากมีการร้องขอโดยคู่พิพาทอีกฝ่ายจะต้องให้ข้อมูลในเวอร์ชันที่ไม่เป็นความลับและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ภายใน 15 วัน ● การติดต่อโดยฝ่ายเดียว คณะอนุญาโตตุลาการจะไม่พบหรือติดต่อฝ่ายภาคีในกรณีที่ไม่มีภาคีอีกฝ่าย ● การยื่นเอกสารของบุคคลภายนอก มีหลักการที่เปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการรับเอกสารความเห็นจากคนภายนอกที่ไม่ใช่คู่พิพาทเพื่อประกอบการพิจารณากรณีพิพาท 	<ul style="list-style-type: none"> ● การพิจารณา <ul style="list-style-type: none"> ○ ประธานต้องกำหนดวันและเวลาการพิจารณาคดี โดยยืนยันเรื่องนี้เป็นลายลักษณ์อักษรถึงคู่ภาคี ข้อมูลจะถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน ○ คณะอนุญาโตตุลาการอาจจัดให้มีการไต่สวนเพิ่มเติมหากคู่ภาคีเห็นด้วย ○ การพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการจะเปิดเผยต่อสาธารณชน เว้นแต่คู่ภาคีเห็นร่วมกันว่าควรปิดบางส่วน ○ ภาคีแต่ละฝ่ายอาจเสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการให้ภาคีอีกฝ่ายส่งเอกสารเพิ่มได้ ● คำถามเป็นลายลักษณ์อักษร คณะอนุญาโตตุลาการอาจตั้งคำถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้ตลอดเวลาในระหว่างการดำเนินการพิจารณา ● ความลับ ภาคีสามารถแจ้งอนุญาโตตุลาการได้ว่าข้อมูลใดเป็นความลับ อย่างไรก็ดี หากมีการร้องขอโดยคู่พิพาทอีกฝ่ายจะต้องให้ข้อมูลในเวอร์ชันที่ไม่เป็นความลับและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ภายใน 30 วัน ● การติดต่อโดยฝ่ายเดียว คณะอนุญาโตตุลาการจะไม่พบหรือติดต่อฝ่ายภาคีในกรณีที่ไม่มีภาคีอีกฝ่าย

ประเด็น	เวียดนาม	สิงคโปร์	เมอริโคซูร์
			<ul style="list-style-type: none"> ● <u>การยื่นเอกสารของบุคคลภายนอก</u> มีหลักการที่เปิดโอกาสให้อนุญาตตุลาการรับเอกสารความเห็นจากคนภายนอกที่ไม่ใช่คู่พิพาทเพื่อประกอบการพิจารณากรณีพิพาท
หลักจรรยาบรรณสำหรับผู้ตัดสินและผู้ไกล่เกลี่ย	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>ความรับผิดชอบ</u> อนุญาตตุลาการต้องเป็นอิสระและเป็นกลาง หลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ● <u>หน้าที่ของอนุญาตตุลาการ</u> เมื่อมีการคัดเลือกอนุญาตตุลาการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างรอบคอบและรวดเร็ว ด้วยความยุติธรรม ● <u>ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของอนุญาตตุลาการ</u> จะต้องมีความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่สามารถใช้ตำแหน่งของตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ● <u>ความลับ</u> ห้ามอนุญาตตุลาการที่ทำหน้าที่ในอดีตหรืออนุญาตตุลาการเปิดเผยหรือใช้ข้อมูล ● <u>ผู้ไกล่เกลี่ย</u> จรรยาบรรณที่ใช้กับอนุญาตตุลาการให้บังคับแก่ผู้ไกล่เกลี่ยโดยอนุโลม 	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>ความรับผิดชอบต่อกระบวนการ</u> อนุญาตตุลาการต้องเป็นอิสระ และเป็นกลาง หลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ● <u>หน้าที่ของอนุญาตตุลาการ</u> เมื่อมีการคัดเลือกอนุญาตตุลาการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างรอบคอบและรวดเร็ว ด้วยความยุติธรรม ● <u>ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของอนุญาตตุลาการ</u> จะต้องมีความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่สามารถใช้ตำแหน่งของตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ● <u>ความลับ</u> ห้ามอนุญาตตุลาการที่ทำหน้าที่ในอดีตหรืออนุญาตตุลาการเปิดเผยหรือใช้ข้อมูล ● <u>ผู้ไกล่เกลี่ย</u> จรรยาบรรณที่ใช้กับอนุญาตตุลาการให้บังคับแก่ผู้ไกล่เกลี่ยโดยอนุโลม 	ยังไม่มีรายละเอียดในข้อตกลง

ที่มา: สรุปรโดยผู้วิจัย